

**ÖRGÜTSEL GÜVENİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER:
CİNSİYETİN VE MEDENİ DURUMUN ETKİSİNE YÖNELİK
BİR META ANALİZ ÇALIŞMASI**

İmran Nazike Avcı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Gökhan DEMİRHAN

Uşak

Temmuz, 2019

**ÖRGÜTSEL GÜVENİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: CİNSİYETİN VE
MEDENİ DURUMUN ETKİSİNE YÖNELİK BİR META ANALİZ
ÇALIŞMASI**

İMİRAN NAZİKE AVCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı
Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Gökhan DEMİRHAN**

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temmuz, 2019

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

ÖRGÜTSEL GÜVENİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: CİNSİYETİN VE MEDENİ DURUMUN ETKİSİNE YÖNELİK BİR META ANALİZ ÇALIŞMASI

İmran Nazike AVCI

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Gökhan DEMİRHAN

Temmuz 2019, 81 Sayfa

Bu araştırma cinsiyet ve medeni durumunun örgütsel güvene etkisini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma meta analiz yöntemine uygun olacak şekilde yürütülmüştür. Araştırmanın cinsiyet ve örgütsel güvenle ilgili kısmında 54 çalışma araştırmaya dâhil edilmiş ve 27456 kişilik bir örnekleme; medeni durum ve örgütsel güvenle ilgili kısmında 17 çalışma araştırmaya dâhil edilmiş ve 9230 kişilik bir örnekleme ulaşılmıştır. Cinsiyet ve örgütsel güvene dair meta analiz çalışmasında yayın türü, eğitim kademesi, bölge gibi moderatörler yer almıştır. Araştırmanın sonucunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir sonuç ortaya çıkmadığı ortaya çıkmıştır. Moderatör değişkenler açısından ise yayın türüne bakıldığında makale grubunda erkek katılımcılar lehine bir sonuç çıktığı, eğitim kademesine bakıldığında ilkokul, üniversite ve karma gruplarında yine erkek katılımcılar lehine bir sonuç çıktığı, bölgelere göre bakıldığında Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu gruplarında erkek katılımcılar lehine bir sonuç çıktığı görülmüştür. Yine çalışmada yer alan medeni durum ve örgütsel güvene dair meta analiz çalışmasının sonuçlarına bakıldığında evli katılımcılar lehine anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır. Moderatör değişkenler açısından ise yayın türünde tez grubunda evli katılımcılar lehine bir sonuç çıktığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Örgütsel Güven, Cinsiyet, Medeni Durum, Meta Analiz.*

ABSTRACT**A META ANALYSIS STUDY ON EFFECT OF GENDER AND MARITAL
STATUS ON ORGANIZATIONAL TRUST**

AVCI, İmran Nazike

Master of Arts, Department of Educational Sciences,

Uşak University of Social Sciences Institute

Supervisor: Dr. Gökhan DEMİRHAN

July 2019, 81 Pages

This research was conducted to determine the effect of gender and marital status on organizational trust. This study was prepared to determine the effect of gender and marital status on organizational trust. The study was conducted with meta-analysis method. 54 studies on gender and organizational trust were included in the study. A sample of 27456 people was reached in the study. 17 studies on marital status and organizational trust were included in the study. A sample of 9230 people was reached. In the meta-analysis of gender and organizational trust, moderators such as publication type, educational level and region were included. As a result of the study, it was found that there was no significant result in terms of gender variable. In terms of moderator variables, when the type of publication was examined, a result was found in favor of male participants in the article group. When the level of education is examined, it is seen that there is a result in favor of male participants in primary, university and mixed groups. Regarding the regions, it was seen that there was a result in favor of male participants in the Mediterranean, Eastern and Southeastern Anatolia groups. When the results of the meta-analysis of marital status and organizational trust in the study were examined, a result in favor of married participants was found. In terms of moderator variables, it was seen that the result of the publication type was in favor of married participants in the thesis group.

Keywords: *Organizational Trust, Gender, Marital Status, Meta-Analysis*

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı 154001021 No'lu öğrencisi İmran Nazike AVCI'nın "Örgütsel Güveni Etkileyen Faktörler: Cinsiyetin ve Medeni Durumun Etkisine Yönelik Bir Meta-Analiz Çalışması" adlı tezi 01 / 07 / 2019 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Yüksek Lisans Tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Jüri	Adı Soyadı	İmza
Danışman	: Dr. Öğr. Üyesi Gökhan DEMİRHAN	
Üye	: Doç. Dr. Aynur BOZKURT BOSTANCI	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Evrim EROL	

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Mehmet KARAYAMAN

ÖN SÖZ

Tezimin son hâlini almasında bana katkı sağlayan danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Gökhan DEMİRHAN'a, jürimde bulunan Doç. Dr. Aynur BOZKURT BOSTANCI ve Dr. Öğretim Üyesi Evrim EROL hocalarıma, tez yazım sürecimin en başından beri her an danışabildiğim Prof. Dr. Engin KARADAĞ hocama bana olan sabrından ve yardımlarından dolayı çok teşekkür ederim.

Akademik yazmamda emeği olan ve geçmişten bugüne hayatımda güzel izler bırakan bütün hocalarıma, destekleriyle hep yanımda olan arkadaşlarıma ve son olarak hayatımın her anında koşulsuz destekçilerim olan annem, babam ve kız kardeşlerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Sevgili Ailem, size minnetlerimi sunuyorum.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : İmran Nazike AVCI

Eğitim Durumu

Lisans Öğretimi : Dumlupınar Üniversitesi / Eğitim Fakültesi / Türkçe Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı / Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
Uşak Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı / Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Doktora Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı / Türkçe Eğitimi Doktora Programı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Akdeniz Üniversitesi

İletişim

E-Posta Adresi : nazikeavci@akdeniz.edu.tr
nazikeavcii@gmail.com

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZGEÇMİŞ.....	iv
TABLOLAR LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	2
1.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	2
1.5. Sayıtlar.....	3
1.6. Sınırlılıklar.....	3
İKİNCİ BÖLÜM.....	4
KURAMSAL AÇIKLAMALAR.....	4
2.1. Güven Kavramı.....	4
2.2. Örgütsel Açıdan Güven.....	5
2.3. Örgütsel Güven Kavramı.....	6
2.4. Örgütsel Güvenin Boyutları.....	6
2.4.1. Mishra Güven Modeli.....	7
2.4.2. Bromiley ve Cummings Güven Modeli.....	7
2.4.3. Shockley-Zalabak Ellis ve Winograd Güven Modeli.....	8
2.5. Örgütsel Güvenin Yararları.....	8

2.6. Örgütsel Güvenin Sonuçları.....	9
2.7. Eğitim Örgütlerinde Örgütsel Güven.....	9
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	11
2.4. İlgili Araştırmalar.....	11
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	19
YÖNTEM.....	19
3.1. Araştırma Modeli.....	19
3.2. Araştırmada Kullanılan Tarama Stratejisi ve Araştırmaya Dahil Edilme/Araştırmanın Dışında Tutulma Kriterleri	22
3.3. Verilerin Kodlanması.....	24
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	25
3.4.1. Moderatör Analizi.....	26
3.4.2. Meta Analizde İstatistiksel Model Seçimi.....	27
3.4.2.1. Sabit etkiler modeli.....	27
3.4.2.1. Rassal etkiler modeli.....	27
3.4.3. Meta Analizde Heterojenlik.....	28
3.4.4. Meta Analizde Güven Aralığı.....	28
3.4.5. Yayın Yanlılığı.....	29
3.5. Yapılan Meta Analizde Güvenirlik ve Geçerlik.....	29
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	31
BULGULAR VE YORUMLAR.....	31
4.1. Çalışmaya Ait Betimleyici İstatistikler.....	31
4.2. Yayın Yanlılığı.....	32
4.3. Algılanan Örgütsel Güven ve Cinsiyet İlişkisine İlişin Bulgular.....	32
4.4. Algılanan Örgütsel Güven ve Medeni Durum İlişkisine İlişin Bulgular...38	
4.5. Cinsiyet ve Örgütsel Güvене Ait Çalışmaların Etki Büyüklüklerine İlişkin Bulgular.....	39

4.6. Medeni Durum ve Örgütsel Güvene Ait Çalışmaların Etki Büyüklüklerine İlişkin Bulgular.....	40
4.7. Cinsiyete ve Medeni Duruma İlişkin Etki Büyüklüğü Analizlerinin Rassal Etkiler Modeline Göre Bulguları.....	41
4.8. Algılanan Örgütsel Güven ve Tüm Değişkenlerin Ait Moderatör Analizi Bulguları.....	42
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	50
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	50
5.1. Tartışma ve Sonuçlar.....	50
5.2. Öneriler.....	54
KAYNAKÇA.....	55
EKLER.....	63
EK 1. Meta Analize Dâhil Edilen Araştırmaların Tablosu.....	64

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Cinsiyet ve Örgütsel Güvene Dair Meta Analizde Yer Alan Araştırmaların Bilgileri.....	31
Tablo 4.2. Medeni Durum ve Örgütsel Güvene Dair Meta Analizde Yer Alan Araştırmaların Bilgileri.....	32
Tablo 4.3. Duval ve Tweedie's Trim ve Fill Testleri Sonuçları.....	34
Tablo 4.4. Begg ve Mazumdar sıra korelasyonlarına ait Kendall'ın Tau b katsayı değerleri.....	34
Tablo 4.5. Klasik Güvenli N Analizi.....	35
Tablo 4.6. Cinsiyet ve Örgütsel Güvene Dair Meta Analizde Kullanılan Araştırmaların İstatiksel Bilgileri.....	36
Tablo 4.7. Medeni Duruma ve Örgütsel Güvene Dair Meta Analizde Kullanılan Araştırmaların İstatiksel Bilgileri.....	38
Tablo 4.8. Cinsiyet ve Örgütsel Güvene İlişkin Etki Büyüklüğü Analizinin Rassal Etkiler Modeline Göre Bulguları.....	41
Tablo 4.9. Medeni Durum ve Örgütsel Güvene İlişkin Etki Büyüklüğü Analizinin Rassal Etkiler Modeline Göre Bulguları.....	41
Tablo 4.10. Algılanan örgütsel güven ve cinsiyete ait moderatör (yayın türü) analizi sonuçları.....	42
Tablo 4.11. Algılanan örgütsel güven ve cinsiyete ait moderatör (eğitim kademesi) analizi sonuçları.....	43
Tablo 4.12. Algılanan örgütsel güven ve cinsiyete ait moderatör (bölge) analizi sonuçları.....	44
Tablo 4.13. Algılanan örgütsel güven ve medeni duruma ait moderatör (yayın türü) analizi sonuçları.....	46
Tablo 4.14. Algılanan örgütsel güven ve medeni duruma ait moderatör (eğitim kademesi) analizi sonuçları.....	47
Tablo 4.15. Algılanan örgütsel güven ve medeni duruma ait moderatör (bölge) analizi sonuçları.....	48

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 4.1.** Örgütsel Güven ve Cinsiyet ilişkisindeki yayım yanlılığına ilişkin funnel plotlar.....33
- Şekil 4.2.** Örgütsel Güven ve Medeni Durum ilişkisindeki yayım yanlılığına ilişkin funnel plotlar.....33
- Şekil 4.3.** Meta analizde yer alan araştırmaların etki yönünü bildiren diyagram.....39
- Şekil 4.4.** Meta analizde yer alan araştırmaların etki yönünü bildiren diyagram.....40

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Okullar insan üzerinde çalışan örgütlerdendir. Bu sebeple diğer kurumlardan ayrı değerlendirilir. Bu örgütlerde temelde etkiliği artırmak için gerekenlerden biri de örgütsel güvendir. Oluşturulan güven sayesinde çalışanların yani öğretmenlerin motivasyonunun artacağı bu sayede okulun daha verimli bir yer haline geleceği düşünülmektedir. Bu noktada çalışanların yönetime güvenleriyle yönetimin çalışanlara ilettiklerine olan inançlarının seviyesi örgütsel güven olarak tanımlanmıştır (Şimşek ve Taşçı, 2004).

Eğitim kurumlarında örgütsel güvenin sağlanmasının gerekliliği onu üzerinde çok durulan bir konu haline gelmiştir. Geçmişten bugüne örgütteki bireylerin örgüte olan güvenine yönelik, bireylerin birbirlerine olan güvenlerine yönelik, sisteme yönelik, örgüt yöneticilerine yönelik pek çok araştırma ortaya konmuştur. Buradan da anlaşılacağı gibi örgütsel güvene dair farklı sınıflandırmalar mevcuttur. Araştırmacılar farklı farklı olacak şekilde konuyu ele almışlardır. Bunun sebebi olarak bu kavramın öncelikle işletmelerde ortaya çıkması, işletmelerden çok sonra uyarlanarak eğitim örgütlerinde yer almasıdır.

Eğitimle ilgili araştırmalara bakıldığında örgütsel güvene dayalı pek çok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalarda ele alınan değişkenlerde ise cinsiyet ve medeni durumun öne çıktığı üzerinde yoğun olarak çalışıldığı tespit edilmiştir. Bu araştırmaların hepsini kapsayacak tek bir çalışma yapılamadığından bu meta analiz çalışmasının gerekli olduğu düşünülmüştür. Böylelikle birçok çalışmanın verisi birleştirilerek tek bir çalışmaymış gibi alan hakkında bilgi sunulmuş olacağı fikriyle hareket edilmiştir. Böylelikle ilgili alanyazına çalışılan konuyla ilgili bütünsel bir bakış açısı sunulmak istenmiştir. Bu konunun ciddiyetle eğitim konusunda yer aldığı ve örgütsel güvenin cinsiyet ve medeni durumla ilişkisinin meta analizinin yapılmadığı görüldüğünden araştırma bu amaca uygun olacak şekilde şekillendirilmiştir.

1.2. Araştırmanın önemi

Türkiye’de örgütsel güven düzeyi üzerinde yapılmış araştırmaların cinsiyet ve medeni durum değişkenleri üzerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu değişkenlere bakılarak ortaya çıkarılan sonuçların genel bir değerlendirilmesinin gerekli olduğu düşünülmüştür. Bütün çalışmaları kapsayacak tek bir çalışmanın yapılması mümkün olmadığından araştırmalar bazı sınırlılıklara sahiptir. Bu nedenle benzer hipotezlerle ortaya konulan çalışmaların bulgularının analiz edilmesi yoluyla bu gereklilik sağlanılabilir.

Konu ile ilgili olarak diğer araştırmacılara bir rehber olunabilmesi amacıyla meta analiz yoluyla böyle bir çalışmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu açıdan bu çalışmayla belirtilen eksikliğin giderilmesine ve alana katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, örgütsel güveni etkileyen faktörlerden cinsiyetin ve medeni durumun örgütsel güvenle ilişkisini incelemektir.

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışma kapsamında aşağıdaki hipotezler meta analiz aracılığıyla test edilmiştir;

H1. Cinsiyet değişkeni katılımcıların örgütsel güvenini etkilemektedir.

H1a. Katılımcıların örgütsel güvenini etkileyen cinsiyet değişkeninde araştırmanın yayın türü moderatör olarak yer almaktadır.

H1b. Katılımcıların örgütsel güvenini etkileyen cinsiyet değişkeninde araştırmanın yürütüldüğü kurumun hangi eğitim kademesinde olduğu moderatör olarak yer almaktadır.

H1c. Katılımcıların örgütsel güvenini etkileyen cinsiyet değişkeninde araştırmanın yürütüldüğü bölge moderatör olarak yer almaktadır.

H2. Medeni durum değişkeni katılımcıların örgütsel güvenini etkilemektedir.

H2a. Katılımcıların örgütsel güvenini etkileyen medeni durum değişkeninde araştırmanın yayın türü moderatör olarak yer almaktadır.

H2b. Katılımcıların örgütsel güvenini etkileyen medeni durum değişkeninde araştırmanın yürütüldüğü kurumun hangi eğitim kademesinde olduğu moderatör olarak yer almaktadır.

H2c. Katılımcıların örgütsel güvenini etkileyen medeni durum değişkeninde araştırmanın yürütüldüğü bölge moderatör olarak yer almaktadır.

1.5. Sayıtlar

1. Yapılan meta analiz çalışmasında, araştırmada kullanılacak olan tüm çalışmaların bilimsel araştırma basamaklarına uygun olacak şekilde hazırlandığını kabul eder.
2. Yapılan meta analiz çalışmasında, araştırmada kullanılacak olan tüm çalışmaların etik kurallara uygun olacak şekilde hazırlandığını kabul eder.
3. Yapılan meta analiz çalışmasında, araştırmada kullanılan çalışmaların katılımcılarının kullanılan ölçme araçlarına içtenlikle cevap verdikleri kabul edilmiştir.

1.6. Sınırlıklar

1. Örgütsel güvenle ilgili olarak yapılacak meta analizde gereken bazı nicel bilgileri bulundurulması ile sınırlıdır.
2. Katılımcıların yer aldığı bölgenin/bölgelerin Türkiye’de yer alması ile sınırlıdır.
3. Katılımcıların eğitim örgütlerindeki çalışanlardan seçilmiş olması ile sınırlıdır.
4. Meta analizde yer alan makalelerin hakemli dergilerde basılmış olması ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1. Güven Kavramı

Bu bölümde örgütsel güven kavramına ilişkin tanımlamalar, kavramın geçmişten bugüne yorumu, örgütsel güven kavramının boyutlarının neler olduğuna ilişkin bilgilere yer verilmeye çalışılmıştır.

Güven kavramı toplumun birlikte huzur ve barış ortamında hayatlarını sürdürmelerini sağlayan temel unsurlardandır. Maslow'un hiyerarşisinde de belirttiği gibi insanın fiziksel ihtiyaçlarından sonra güvenme ihtiyacı gelir. Toplumdaki her birey güvenli bir ortamda güven duyarak yaşamak ister. Birey ilk olarak kendine sonra çevresindekilere da sonrasında da hayatını etkileyen kararlar alan yöneticilere karşı güven duymak ister. Bu sebeple güven duygusu bireylerin hayatlarında çok önemli bir yerdedir.

Güven oluşumunda, iki veya ikiden çok grubun birlikte oluşturdukları sosyal bir durum baş gösterir. Gruplar bu durumu tanımlamada benzer şemalar kurar ya da üretirler. Bu durum ilerledikçe grupların birbirlerine olan uyumu artacak ilişkileri anlaşmaya ulaşacaktır. Bu durumun kaynağının da grupların sahip olduğu değerlerin ve yaklaşımların benzerlik taşımaları olduğu söylenilebilir (Jones ve George, 1988). Lewis ve Weigert (1985), güvenin bilişsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç boyuttan oluştuğunu ortaya koymuştur.

Barutçugil'e (2004) göre bireye güvenin ortaya çıkması için dört farklı aşamadan geçilmesi gerekir. Bunlar sırasıyla koşullu, görerek, deneyerek ve kayıtsız şartsız güven olarak sıralanmıştır. Koşullu güven aşamasında güvenmeyi isteme durumu vardır. Görerek güven aşamasında ise güvenmeyi isteyen kısım güvenmeyi istediği kişi veya gruba şüphe duyar. Yaşananlar sonucu edindiği deneyimlere bakarak güven davranışını yansıtır.

Deneyerek güven aşamasında ise belirli duru ve davranışlar olduğunda güven meydana gelir. Kayıtsız şartsız güven aşamasında ise güven duymak istenilen tarafa herhangi bir koşul olmadan tamamen duyulan güveni kapsamaktadır.

2.2. Örgütsel Açıdan Güven

Taylor 1989'da örgütsel güveni, örgüt üyelerinin grubun diğer üyelerine saygı göstermesi onlara uyumlu hareket edebilmesi olarak tanımlamıştır. Matthai ise örgütsel güven terimini, grup üyesinin riskli ve belirsiz olan bir yerde örgüt içinde kendi sorumluluğunu bilip grup üyelerine karşı tutarlı bir şekilde davranabilmesi olarak tanımlamıştır (Demircan ve Ceylan, 2003).

Mishra ve Morrisey (1990) için ise örgütsel güven, basitçe örgüt üyesinin, örgüt yöneticisine uygun olacak şekilde hareket edeceğine, başkalarına zarar verici bir davranış göstermeyeceğine olan inancı denilebilir. Bu sebeple örgütlerde örgütsel güvenin güçlü bir bağ oluşturacak şekilde desteklenmesi önemlidir.

Hoy, Tschannen ve Moran için örgütsel güven, örgüt içindeki ilişkilerin ve etkileşimlerin örgüt üyelerinin yöneticiye ve örgüte güveninden oluşan örgütsel ilişki ve davranışlardan oluşan bir ağ olarak tanımlamaktadırlar (Baş, 2010: 20).

Örgütsel güven, bir örgütün mevcut düzeninde adaletin olması, örgüt yöneticilerinin diğer personellere destek vermesi, personelin arzularının ve umut ettiklerinin karşılanması, örgüt içindeki ilişkinin olması gereken seviyede olması için işbirliği yapılarak var olur (Güler, 2018).

Yine birçok araştırmacıya göre örgütsel güven kavramı, tek boyutlu bir yapıya sahip olmayıp şu özellikler ile açıklanmaktadır (Üstün, 2015: 45):

- ✓ Örgütsel güven, çok düzeylidir: Bireyler, takımlar, örgütler ve örgütler arası birleşme gibi çok düzeyli değişim ilişkilerinin bir sonucudur.
- ✓ Örgütsel güven, kültür temellidir: örgütün oluşturduğu kültürü, inançları, değerleri ve normlarıyla bağlantılıdır.
- ✓ Örgütsel güvenin temelinde iletişimde mevcuttur.
- ✓ Örgütsel güven, dinamiktir: Örgüt içerisindeki güvende her an farklılık yaşanabilir.
- ✓ Örgütsel güven çok boyutludur. Bilişsel, duyuşsal, psiko-motor yönü vardır.

2.3. Örgütsel Güven Kavramı

Bilindiği üzere örgüt yönetimi, bilimsel anlamda Frederick Winslow Taylor'un inşa ettiği 1880 ile 1930 yılları arasını kapsayan "Bilimsel Yönetim Anlayışı" ile başlamış olup daha sonra Henry Fayol'un "Yönetim Süreçleri" görüşü ve Max Weber'in "Bürokrasi" öğretisi ile yönetime yeni bir bakış açısı getirilmiş ve yönetime ilişkin görüşler doğrultusunda yönetim sürecinin klasik dönemi inşa edilmiştir (Asunakutlu, 2001). Ancak klasik dönemin yönetim anlayışında, yasalara aşırı derecede uyum gösterilmesi, çalışanların becerilerinin azaltılması ve işyeriyle ilgili kararlar almalarının engellenmesi ve nihayetinde katı bürokratik yapılanma ile güven, sorunsal bir durum haline gelmiştir.

Fayol ise yöneticilerin astlarına güvenmemesi gerektiğini ve yapılan her işi mutlaka kontrolden geçirmesi, denetlemesi gerektiğini söylemiştir.

Klasik döneme yöneltilen eleştiriler kapsamında dönemin yönetim olgusunu açıklamakta daha da geliştirilmesi gerektiğine inanan düşünürler, Hawthorne ve Harwood adı altında bir takım deneyler gerçekleştirerek Klasik teorideki eksiklikleri gidermeye çalışmışlardır.

Asunakutlu (2002), örgütlerdeki güven ortamının oluşturulabilmesi için örgüt üyeleri ve örgüt çalışanlarının yapmaları gerekenleri:

- ✓ Örgüt ortamında aktif ve uyum sağlanabilecek çalışmaların olması,
- ✓ Örgüt içindeki iletişimin güçlü bir şekilde kurulması,
- ✓ Örgüt yöneticilerinin alacakları kararlarda örgüt çalışanlarının da fikrinin alınması,
- ✓ Örgüt üyelerinin bireysel olarak kendilerini geliştirmelerini sağlayacak eğitim fırsatlarının yaratılması,
- ✓ Örgüt içindeki uygulamalarda ahlaka uygun hareket edilmesi şeklinde ifade etmiştir.

2.4. Örgütsel Güvenin Boyutları

Güven kavramı üzerinde çok çalışılan bir kavram olmakla birlikte 1950'li yıllardan sonra boyutlara ayrılmaya başlamıştır (Kalemci Tüzün, 2007). Bu sebeple

bu kısımda modellerin özelliklerine ve neleri kapsadıklarına değinilecektir. Modeller boyutlarıyla birlikte açıklanmaya çalışılacaktır. Her modelde yer alan boyutların sağlanmasıyla aşama aşama güven davranışının ortaya çıkacağı belirtilmiştir. Bu durumda aşamalarda sıkıntı olduğunda güven davranışının oluşumunda ve yansıtılmasında da sıkıntı yaşanabilmektedir.

Başlıca ele alınan modeller; Mishra güven modeli, Shockley-Zalabak Ellis ve Winograd, Bromiley ve Cummings güven modelidir.

2.4.1. Mishra Güven Modeli

Bu modelin bireysel güvene dayalı kısmında bireylerin birbiriyle olan ilişkisi ve davranışları, örgütsel güvene dayalı kısmında örgütsel ilişkiler ve davranışlar temel olarak alınabilir (Shockley-Zalabak vd., 2000).

Bu model dört boyutlu olarak güveni tanımlar. Bunlar yeterlik, açıklık, ilgililik ve güvenilirlik olarak alanyazında yer almaktadır.

Bu boyutların ne anlama geldiğini ifade edersek yeterlik; örgütün faaliyetlerini sürdürebilme becerisi olarak ele alınmaktadır. Örgüt üyelerinin lider özelliği taşıyan bireyden beklediği yetkinlikten emin olmalarını kapsar. Diğer boyut açıklıktır. Bu boyutta lider ve örgüt üyelerinin dürüst ve net bir ilişki içerisinde olmasını anlatır. Güvenen ve güven duyan arasındaki iletişimin açık ve dürüst olması ile güven oluşur. İlgililik boyutunda ise liderlerden samimi, şefkatli, ilgili olmaları beklenir. Bu boyut örgüt üyelerinin liderlerinden bu davranışları görmesiyle meydana çıkar. Lider burada menfaatleri dengeleyen rolündedir. Örgüt üyeleri menfaatlerinin muhafaza edildiğinden emin olmak isterler ve bunu ilgililik olarak görürler. Güvenilirlik boyutunda ise tutarlı ve uygun davranışlar gösterilmesidir. Yani örgüt içerisindeki güven tutarlı ve uygun kararlar doğrultusunda gelişir (Shockley-Zalabak vd., 2000).

2.4.2. Bromiley ve Cummings Güven Modeli

Bu model 1996 yılında ortaya çıkmıştır. Modele göre bireysel güven boyutu ilişkiler ve davranışlardaki istediklerinin karşılanmasını anlatırken, örgüt düzeyinde ise örgüt üyelerinin kendi deneyimlerine göre değişiklikler gösterebileceği

belirtilmiştir. Bu model güven kavramını üç parçanın bir araya gelmesiyle açıklamıştır. Bunlar duygusal, bilişsel ve niyetel parçalardır. Bu parçalar örgüt çalışanlarının davranışlarını tanımlamak için kullanılmıştır (Bromiley ve Cummings, 1996).

Modelde güven; örgütte yer alan kişilerin veya kişilerin grubunun başka kişi ve kişi gruplarının benzer inançları olarak ele alınmıştır. Burada örgüt üyesinin iyi inançları taşıması, diğer örgüt üyelerinden uygun koşullar olduğunda bile çıkar sağlamamasını, dürüst olma gibi özellikler taşıması gerektiği ortaya konulmuştur. Bu üç boyuta göre bireylerin hareket etmesi beklenir (Bromiley ve Cummings, 1996). Özetle birey iyi niyetli, güvenilir olmalı, fırsatçı olmamalıdır.

2.4.3. Shockley-Zalabak Ellis ve Winograd Güven Modeli

Bu güven modelinde Mishra (1996) güven modeli üzerine yeni bir boyut getirilmiştir. Bunu bir ölçek araştırmasıyla ortaya koymuşlardır. Bu özdeşleşme boyutudur. Örgütte yer alan bireylerin değer, inanç, hedef gibi konularda ortak bir paydada bulaşabilmesi anlamına gelmektedir. Örgüt üyeleri bu durumu sağladıklarında örgüt etkinliği ve güven düzeyi yükselecektir (Shockley-Zalabak vd., 2000).

2.5. Örgütsel Güvenin Yararları

Örgütsel güvenin alana olan katkısını anlatmak için yapılmış pek çok çalışma mevcuttur. Batı ve Tutar'ın (2017) çalışması bunlardan biridir. Bu çalışmayı maddeler halinde özetlersek:

Örgütsel güven grup içindeki dayanışma ve beraberliği artırır, insanların birbirine güven duydukları bir ortamda iletişim kurmalarını sağlar, kurum başarısını yükseltir,

Örgüt çalışanlarının ortak hedeflere ulaşabilmek için birlikte hareket etmelerine katkı sağlar. Örgüt içlerinde zaman zaman çeşitli nedenlerden kaynaklı değişiklik olmaktadır. Bu değişim süreçlerinde güven seviyesinin yüksek olması yaşanabilecek güçlüklerin kolayca aşılabilmesini ve yeni örgüt yapısına kolayca adapte olabilmelerini sağlar,

Örgütsel güven düzeyi yüksek örgütlerde çatışma az olacağından örgütün performansı iyi yönde etkilenecektir. Etkin ve verimli bir çalışma ortamı oluşturulmuş olacaktır,

Diğer örgütlerin örgütsel güven düzeyi yüksek olan örgütlerle ortaklık yapma fikri oluşacaktır,

Örgütlerin örgütsel güven düzeyi yüksek olan örgütte bilgi akışı güçlüdür,

Örgütlerin örgütsel güven düzeyi yüksek örgütlerin, örgütte yürütülen iş maliyetini düşürüp gelir artırımını sağladığı belirtilmektedir,

Örgütsel güven düzeyinin artması örgütsel bağlılığı, motivasyonu, hızı arttırırken, sinizmi, duygusal tükenmişliği azaltmaktadır,

Örgütlerin örgütsel güven düzeyi yüksek örgütlerde yapılan eleştiriler daha çok dikkate alınmaktadır.

Yukarıdaki maddeleri değerlendirecek olursak güven örgütlerdeki iletişimi, birliği, beraberliği, verimliliği, bireyleri psikolojik olarak desteklemesi yönünden de çok önemlidir.

2.6. Örgütsel Güvenin Sonuçları

Yapılan araştırmalarda güvenin, ilişkilerin temelini oluşturduğu bilinmektedir. Çalışanlarla örgütlerin amaçlarının özdeşleşebilmesi için, bağlılık ve dayanışmanın oluşturulabilmesi, hissedilen güvene bağlıdır. Örgütsel güvenin yapılan araştırmalarda literatürde pek çok sonucunun olduğu görülmektedir.

Örgütsel güvenin sonuçlarından olan iş tatmini, iş performansı, örgütsel adalet, örgütsel bağlılık, örgütsel vatandaşlık davranışı ve işten ayrılma niyeti en çok ön plana çıkanlardır. Çalışanlar örgütsel güven ışığında davranışlarını şekillendirmekte olup buna bağlı olarak da müşteri memnuniyeti ya da örgütsel performansın başarısı ortaya çıkmaktadır (Güler, 2018).

2.7. Eğitim Örgütlerinde Örgütsel Güven

Örgütsel güven bütün örgütlerde olması gereken temel unsurlardan biridir ve güvenin davranış kaynaklı olduğu düşünüldüğünde insan davranışlarını istendik

yönde değiştirmek isteyen eğitim örgütleriyle doğrudan bir ilişkisinin olduğu düşünülmektedir.

Eğitim örgütlerinde birey çok küçük yaşlardan itibaren yer aldığından bireyin kişilik yapısı üzerindeki etkisinin de oldukça büyük olabileceği akla gelmektedir. Bunun ana sebebi eğitim örgütlerinin ana sermayesinin insan oluşudur. Bu sebeple bireye, örgüt paydaşlarına ve örgüt yöneticilerine güven kavramı noktasında iyi bir ortam sağlanmalıdır örgütsel güven düzeyleri artsın böylelikle de kurum etkiliği artabilsin.

Eğitim ortamlarında güven olmadığında öğrenciler ve eğitimciler, eğitimciler ve eğitimciler, eğitimciler ve yöneticiler ve diğer kurum paydaşları ciddi sıkıntılar yaşayabilir. Bu da okulun etkililiğini düşürür. Böyle bir durumun yaşanmaması için örgütsel güvenin yüksek düzeyde tutulmasına çalışılmalıdır. Örgütsel güven düzeyi yüksek okul gelecekte oluşabilecek sorunların da üstesinden kolayca gelmesini sağlayabilir.

Brewster ve Railsback'a (2003) eğitim örgütlerindeki güveni olumsuz yönden etkileyebileceği düşünülen bazı maddeleri bir araya getirmiştir. Bu maddeler:

- Eğitim örgütlerinde geçen fikirleri önemsememe, destek vermeme,
- Başarı yönünden zayıf olduğu öne sürülen öğretmenlerin ve yönetici konumundakilerin kurumdan ayrılmalarını sağlayamamak, başarısızlıklarına duyarsız kalmak,
- Okuldaki lider ve yöneticilerin kısa sürelerde sık değişmeleri,
- Karar alınması gereken durumlarda kuruma uygun kararlar alınmaması,
- İletişimin etkili bir biçimde kurulamaması,
- Eğitimcilerin buldukları eğitim örgütünde yalnızlaşmaları şeklindedir.

Eğitim örgütlerinde yer alan lider ve yöneticiler kurumda güvenli bir ortam sağlamalı, iletişimi ve etkileşimi geliştirmeli, bilgi ve deneyim yönünden eksik olmamalı, gerekli yetkinliklere sahip olmalı, okulda motivasyon ve işbirliğini arttırmalıdır (Önal, 2014).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde alanyazında çalışma ilgili olduğu düşünülen kuramsal çerçeveye ve yapılan araştırmalara yer verilmiştir. Bu nedenle, örgütsel güvene dayalı çalışmalar geçmişten günümüze olacak şekilde sunulmaya çalışılmıştır.

1.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, öncelikle örgütsel güvenle ilgili olarak yapılmış çalışmalar özetlenmekte ve konu ile ilgili çalışmalar yer almaktadır. Örgütsel güvenle ilgili pek çok çalışma yapılmıştır.

Bu çalışmalar şunlardır:

Yılmaz (2005) araştırmasında, örgütsel güven düzeylerinin saptanması amacıyla ortaya konan bir ölçeğin uyarılma çalışmasını yapmıştır. Yapılan uyarılma çalışması sonucunda katılımcıların verdiği yanıtlar doğrultusunda ulaşıldığı sonuçlara göre cinsiyet açısından farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Araştırma İç Anadolu bölgesinde ve ilköğretim okullarında yürütülmüştür.

Polat (2007) araştırmasında her coğrafi bölgedeki ortaöğretim düzeyinde yer alan okulların tümünden seçilen ikişer ildeki örgütsel güven düzeylerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma 2006-2007 eğitim öğretim yılında on dört ilde yürütülmüştür. Toplamda 1281 katılımcıyla sürdürülmüştür. Bu çalışmada örgütsel güven, örgütsel adalet ve örgütsel vatandaşlık davranışı ile birlikte de ele alınmıştır. Araştırmanın bulgularından yola çıkılarak katılımcıların örgütsel güven düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine araştırmanın bulguları incelendiğine erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla örgütsel güven düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Bökeoğlu ve Yılmaz (2008) araştırmasında, ilköğretim düzeyinde çalışan öğretmenlerin örgütsel güven düzeyini bazı değişkenler üzerinden ortaya koymaya çalışmıştır. Katılımcıların örgütsel adanmışlık seveleri ele alındığında bazı değişkenler açısından çalışma bulgularının oluştuğu görülmüştür. Yine bu değişkenler içerisinde bu çalışmada da yer alan cinsiyet değişkeni bulunmaktadır.

Cinsiyet değişkeni açısından çalışmada anlamlı bir farkın olmadığı ortaya konmuştur.

Altun (2010) araştırmasında özel eğitim kurumlarını çalışmak için seçmiş bu kurumlarda çalışan öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerini çeşitli değişkenler bakımından incelemeye çalışmıştır. Çalışma Marmara bölgesindeki eğitim örgütleriyle sınırlı tutulmuştur. Çalışmanın sonucunda ise kadın katılımcılar ve erkek katılımcılar arasında örgütsel güven düzeyi açısından anlamlı bir farklılığa ulaşılmadığı görülmüştür.

Taşdan ve Yalçın (2010) araştırmasında, ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin örgütsel güven düzeyini saptamaya çalışmıştır. Araştırma Doğu Anadolu bölgesinde yürütülmüş ve çalışmaya 151 öğretmen katılmıştır. Çalışmada veriler iki ölçekle toplanmıştır. Bunlardan biri örgütsel güven ölçeğidir. Ölçekten elde edilen bulguların ışığında katılımcıların genel güven düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında ise öğretmenlerin örgütsel güven düzeyi açısından anlamlı bir farklılığa ulaşılammıştır.

Baş ve Şentürk (2011) araştırmasında, ilköğretim düzeyinde çalışan öğretmenlerin örgütsel güven seviyelerini bazı değişkenler üzerinden ortaya koymaya çalışmıştır. Bu değişkenler içerisinde bu çalışmada da cinsiyet değişkeni yer almıştır. Katılımcıların görüşleri incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından çalışmada anlamlı bir farkın olmadığı ortaya konmuştur.

Kılıçlar (2011) araştırmasında, katılımcıların örgütsel güven ve örgütsel adalet algıları tespit edilmiştir. Eskişehir'de yer alan katılımcılardan oluşmaktadır. Araştırmanın bulguları ışında katılımcılar üst birimlerine duydukları örgütsel güven ve örgütsel adalet algılarında önemli ilişki kurulduğu ortaya çıkartılmıştır. Bir de yaş, cinsiyet, branş ve yöneticilik yapıyor olma değişkenleri açısından anlamlı bir fark olmadığı ortaya konulmuştur.

Öztürk ve Aydın (2012) bu çalışmada, ortaöğretimde çalışan öğretmenlerin örgütsel güven algılarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırmayı Karadeniz bölgesindeki ortaöğretim kurumlarında yürütmüşlerdir. Çalışmada güven düzeylerini bazı değişkenler açısından yorumlamaya çalışmışlardır. Bu değişkenlerden birisi cinsiyettir. Çalışmanın bulguları ışında kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre örgütsel güven seviyesi daha yüksektir.

Balcı (2012) araştırmasında, ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerini ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışma Akdeniz

bölgesindeki ilköğretim okullarında yürütülmüştür. Araştırmanın bulguları ışığında katılımcıların genel güven düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Buna ek olarak katılımcılar en çok okul yöneticilerine sonrasında meslektaşlarına güvenmektedirler. Veli ve öğrencilere kısmen güvendikleri onucu ortaya çıkmıştır. Çalışmanın sonuçlarına cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında ise katılımcıların örgütsel güven düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Soycan Ertürk (2012) araştırmasında, İç Anadolu bölgesindeki ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan öğretmenlerin örgütsel güven düzeyini ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışma ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan 356 katılımcıyla yürütülmüştür. Araştırmanın bulguları ışığında müdüre güven ve meslektaşlara güven boyutlarında bakıldığında cinsiyet ve medeni durum, velilere güven boyutunda medeni durum açısından anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çintay (2013) araştırmasında, ortaöğretimde görev yapan katılımcıların farklılıklarını tespit edebilmeyi amaçlamıştır. Araştırma Ege bölgesindeki ortaöğretim kurumlarıyla yürütülmüştür. Araştırmanın bulguları ışığında katılımcıların yöneticiye güven düzeyi açısından okul türlerine göre anlamlı derecede farklılaştığı örgütsel güven duymaktadır. Paydaşlara güven, meslektaşına güven, paydaşlara güven ve toplam güven düzeylerindeki ortalama puanlarına bakıldığında evlilerin bekarlardan daha yüksek güven düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Paydaşlara güven boyutunda katılımcıların medeni durum değişkenine göre bu araştırmada anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Sipahioğlu ve Öner (2013) araştırmasında, öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmasını İç Anadolu'daki ortaöğretim kurumlarında yürütmüştür. Araştırmasında Yılmaz'ın (2005) çalışmasından yararlanmıştır. Araştırmanın sonucunda liselerde çalışmakta olan katılımcıların örgütsel güven düzeyleri yüksek çıkmış, kadın katılımcıların erkek katılımcılardan daha yüksek örgütsel güvene sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Polat (2013) araştırmasında ortaöğretimlerde çalışan öğretmenlerin örgütsel güven düzeyini belirlemeye çalışmıştır. Çalışma 2012-2013 eğitim öğretim yılında Doğu Anadolu bölgesinde yürütülmüştür. Çalışmaya yirmi dört ortaöğretimde çalışmakta olan dört yüz elli iki katılımcı dahil olmuştur. Çalışmanın bulguları ışında cinsiyet değişkeninin örgütsel güven düzeyi açısından anlamlı bir farklılık yaratmadığı söylenebilir.

Tekin (2013) araştırmasında, ilköğretim kademesindeki öğretmenlerin örgütsel güven düzeyini ortaya koymayı amaçlamıştır. Buna ek olarak iş doyumuyla örgütsel güven ilişkisini de ele almıştır. Çalışma 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yürütülmüş ve çalışmaya oradaki ilköğretim okullarında çalışmakta olan 517 öğretmen katılmıştır. Örgütsel güven ölçeğinden elde edilen verilerin analizi sonucunda katılımcıların örgütsel güven düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulguları incelendiğine erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla örgütsel güven düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilmektedir. Araştırmacı kadın katılımcıların örgütsel güven seviyelerinin erkek katılımcılara oranla daha alt seviyede çıkmasını kadın katılımcıların güvenle ilgili daha hassas olduklarını, seçici davrandıklarını, örgütsel güvenle ilgili olumsuz etmenlerden çabuk etkilendiklerini ve beklentilerinin yüksek olmasından kaynaklık olduğu görüşünü ileri sürmüştür.

Ayduğ (2014) araştırmasında ilkokullardaki öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Buna ek olarak örgüt sağlığı ve örgütsel güven düzeyinin ilişkisini de ele almıştır. Çalışmasında örgütsel güven düzeyini cinsiyet ve başka değişkenler açısından ele almıştır. Araştırma 2013-2014 eğitim öğretim yılında İç Anadolu bölgesinde yürütülmüştür. Çalışmanın sonuçları ışığında katılımcıların örgütsel güven düzeylerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların örgütsel güven düzeyleri cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında sonuçların anlamlı bir farklılık yarattığı ve erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla örgütsel güven düzeylerinin daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların örgütsel güven düzeyleri boyut boyut ele alındığında, paydaşlara güven boyutunda cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı farklılıkların olduğu saptanmıştır.

Önal (2014) araştırmasında, halk eğitim merkezlerinde çalışan usta öğretici ve sınıf öğretmenlerinin örgütsel güven düzeyini ortaya koymuştur. Çalışmasını Marmara bölgesindeki bu eğitim kurumlarında yürütmüştür. Katılımcıların örgütsel güven düzeyine ek olarak mesleki motivasyon düzeylerini de ortaya koymuştur. Katılımcıların örgütsel güven ölçeğine verdikleri cevaplara cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Gören ve Özdemir (2015) araştırmasında, ortaokul düzeyinde çalışan öğretmenlerin örgütsel güvene dair görüşlerini bazı değişkenler üzerinden ortaya koymaya çalışmıştır. Bu değişkenler içerisinde bu çalışmada da cinsiyet değişkeni ve buna ek olarak medeni durum değişkeni yer almıştır. Katılımcıların görüşleri

incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından çalışmada görüşlerin farklılaştığı ortaya konmuştur. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla kurum paydaşlarına daha çok güvendiği sonucuna ulaşılmıştır. Medeni durum değişkenine göre ise katılımcıların görüşlerinin pek farklılık göstermediği ortaya konmuştur.

Özdere (2015) araştırmasında, ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin görüşlerini almıştır. Bu görüşleri cinsiyet ve başka değişkenler açısından ele almış ve istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç olup olmayacağını tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma Marmara bölgesinde planlanmış ve çalışma 496 öğretmenle yürütülmüştür. Katılımcıların örgütsel güven düzeylerini ölçmek için Kamer (2001) ve Yılmaz (2005) tarafından ortaya konan örgütsel güven ölçeği kullanılmıştır. elde edilen veriler branş, yaş, hizmet yılı, cinsiyet ve okulların idareci sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmadan elde edilen bulguların ışığında katılımcıların örgütsel güven seviyesinin orta derecede olduğu söylenebilmektedir. Buna ek olarak cinsiyet değişkeni yönünden bakıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Uğurlu ve Arslan (2015) araştırmasında, örgütsel güvene yer vermiştir. Çalışmasını İç Anadolu bölgesinde yer alan ilköğretim okullarındaki 296 öğretmenle yürütmüştür. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında öğretmenlerin örgütsel güven düzeyinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Araştırma sonuçları cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır.

Gürbüz ve Dede (2016) araştırmasında, ortaokul düzeyinde çalışan öğretmenlerin örgütsel güvene dair algıları bazı değişkenler üzerinden farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya koymaya çalışmıştır. Örgütsel güvene dair algılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılırken bu değişkenler içerisinde bu çalışmada da cinsiyet değişkeni ve buna ek olarak medeni durum değişkeni yer almıştır. Katılımcıların görüşleri incelendiğinde özel okullardaki katılımcılara göre cinsiyet değişkeni açısından çalışmada görüşlerin farklılaştığı ortaya konmuştur. Özel okullardaki katılımcılara göre bakıldığında medeni durum değişkenine göre ise katılımcıların görüşlerinin pek farklılık göstermediği ortaya konmuştur. Katılımcıların görüşleri incelendiğinde devlet okullarındaki katılımcıların algılarının cinsiyet değişkeni açısından bu çalışmada anlamlı olmadığı sonucu ortaya konmuştur. Devlet okullarındaki katılımcıların algılarına medeni durum değişkeni açısından bakıldığında ise katılımcıların görüşlerinin anlamlı derece farklılaştığı ortaya konmuştur.

Özer ve Akbaş (2016) araştırmada, öğretmenleri katılımcı olarak belirlemiş, okul yöneticisi ve aynı meslek grubundaki diğer öğretmenlere olan örgütsel güven düzeylerini saptamayı amaçlamıştır. Okul yöneticilerinin çalışma süresi ve cinsiyeti örgütsel güven açısından anlamlı farklılıklar çıkartmıştır. Araştırmada yer alan katılımcılar Doğu Anadolu bölgesinden seçilerek çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü eğitim kademesi ise ortaokullardır. Bu çalışmada yer alan katılımcıların meslektaşlarına ve müdürlerine duydukları güven düzeyleri açısından cinsiyet değişkenine dair sonuçlar yorumlandığında sonuçların anlamlı bir farklılık ortaya çıkarmadığı görülmüştür.

Altunay'ın (2017) araştırmasında, ilköğretim düzeyinde çalışan öğretmenlerin örgütsel güven düzeyi ve örgütsel adanmışlık düzeylerinin birbiriyle ilişkisini ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışmada yer alan bulgularda katılımcıların örgütsel adanmışlık düzeyi yüksek seviyede olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların örgütsel adanmışlık seviyeleri ele alındığında bazı değişkenler açısından anlamlı derece farklılıklar bulunmuştur. Bu değişkenler içerisinde bu çalışmada da yer alan cinsiyet değişkeni bulunmaktadır.

Demirdağ (2017) araştırmasında, katılımcıların örgütsel güven seviyelerini ele almıştır. Bu araştırmada katılımcılar daha önce pedagojik formasyon alan kişilerden meydana gelmiştir. Çalışma betimsel tarama modelinde planlanmış ve Karadeniz bölgesinde yürütülmüştür. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılıkları ortaya çıkmamıştır.

Girgin (2017) araştırmasında, ilköğretim ve ortaöğretimlerde çalışan öğretmenlerin örgütsel güven düzeyini çeşitli değişkenlere göre inceliyor sonuçlar sunmuştur. Yer alan katılımcıların sonuçları incelendiğinde orta düzeyde güven duydukları sonucuna ulaşıldığı görülmüştür. Araştırma Marmara bölgesinden katılımcılarla yürütülmüştür. Araştırmada yer alan katılımcıların yöneticiye güven düzeylerine bakıldığında mesleki kıdem, mevcut kurumda çalışma süresi ve eğitim bölgesi gibi değişkenler açısından anlamlı olarak farklılaştığı, cinsiyet değişkeni açısından araştırma sonuçlarında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Şener

Pars (2017) araştırmasında ilköğretim okullarında çalışmakta olan öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Karadeniz bölgesinde yürütülmüştür. Çalışmaya 52 ilköğretim kurumundan 510 öğretmen katılmıştır. Araştırmada Yılmaz (2006) tarafından geliştirilmiş olan “Örgütsel Güven Düzeyi Ölçeği” ile veriler

toplanmıştır. Araştırmanın bulguları ışığında katılımcıların çok yöneticiye sonrasında meslektaşlara ve kurum paydaşlarına güven duyduğu söylenilebilir. Katılımcıların güven düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Parlak (2018) araştırmasında, ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerini ortaya koymuştur. Buna ek olarak katılımcılardan okul yöneticilerinin iletişim becerilerine dair görüşler almıştır. Çalışma 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Akdeniz bölgesinde yürütülmüştür. Çalışmada bölgedeki ortaöğretim kurumlarından 346 katılımcı yer almıştır. Çalışmada örgütsel güven düzeyini ölçmek için Hoy ve Tschannen Moran'ın (2003) ortaya koyduğu, Yılmaz'ın (2006) Türkçeleştirdiği örgütsel güven ölçeği veri toplama aracı olarak yer almıştır. Araştırmanın bulguları ışığında katılımcıların örgütsel güven düzeyinin yüksek seviyede olduğu söylenebilir. Buna ek olarak çalışmanın bulguları cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde örgütsel güven düzeyi açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Uyar Bulut (2018) araştırmasında, ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenlerin örgütsel güven düzeyini ortaya çıkarmıştır. Buna ek olarak örgütsel güven düzeyleriyle örgütsel sinizmin düzeylerinin ilişkisine de bakmıştır. Araştırma Marmara bölgesinde yürütülmüş ve 390 katılımcı seçilmiştir. Araştırmanın bulguları iki ölçek aracılığıyla toplanmıştır. Bunlardan biri örgütsel güven ölçeğidir. Çalışmanın bulguları ışığında katılımcıların örgütsel güven düzeyinin cinsiyet ve medeni durum değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır.

Sarıkaya (2019) araştırmasında, katılımcılara örgütsel güven seviyelerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın katılımcıları İç Anadolu bölgesinden seçilmiştir. Katılımcıların örgütsel güven düzeyi açısından yöneticiye güven ve paydaşlara güven düzeyi boyutlarına cinsiyet değişkeni doğrultusunda bakıldığında anlamlı bir fark bulunmazken, meslektaşlara güven düzeyi boyutunda erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla daha yüksek bir güven düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Sonuçlara medeni durum değişkeni açısından bakıldığında ise katılımcıların evli veya bekar olmalarının sonuçlar açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Tuti ve Ada (2019) araştırmasında, ortaokullarda çalışan öğretmenlerin örgütsel güven düzeyini ortaya koymaya çalışmıştır. Buna ek olarak değişim

yönetimi ile ilişkisine dair bulgular da araştırmada yer almaktadır. Araştırma İç Anadolu bölgesinde yürütölmüş araştırmaya 417 öğretmen katılmıştır. Çalışmada Yılmaz'ın (2006) uyarladığı güven ölçeği veri toplama aracı olarak seçilmiştir. Araştırmanın bulguları ışığında katılımcıların örgütsel güven seviyelerinin orta düzeyde çıktığı söylenebilmektedir. Katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından verdiği cevaplara bakıldığında yönetici ve paydaşa güven boyutlarında anlamlı bir farklılık görölmeyeği ortaya çıkarken meslektaşa güven boyutunda anlamlı bir farklılık görölmüştür. Buna göre erkek katılımcıların kadın katılımcılardan daha yüksek seviyede güven düzeylerinin olduğu saptanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla çalışma modeli, analize dâhil edilecek çalışmaları belirlemek için izlenen tarama stratejisi, ulaşılan çalışmaların dâhil edilme ve çıkarılma ölçütleri, kodlama işlemi, yayım yanlılığı ve moderatör analizi ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma meta analiz yöntemine göre yürütülmüştür. Meta analiz sözcüğü anlam açısından ele alındığında analizlerin toplanması ve analizlerin birleştirilmesi anlamına gelmektedir. Meta Analiz yöntemi ilk olarak sağlık bilimlerinde çalışılmıştır. 1970'lerin sonundan sonra sosyal bilimlerde meta analiz yöntemiyle çalışmalar yürütülmüştür. Günümüzde ise eğitim bilimleri alanına git gide popülerliği artmaktadır (Dinçer, 2014).

Meta analiz çalışmalarında mevcut araştırmalardan elde edilen bulguların sonuçlarının birleştirilerek tekrar analiz edilmesi anlamına gelir. Bu sayede bütün çalışmaların tek bir araştırmaymışçasına değerlendirilmesine olanak tanır (Dawson vd. 1994; Dinçer, 2014).

Konular daha geniş kapsamda ele alındığı için konularla ilgili muallakta kalmış meseleler aydınlığa çıkabilir. Sonuç olarak da meta analizi yapan araştırmacılar sonraki çalışma konularının neler olması gerektiği bilgisini literatüre sunar.

Meta analiz çalışmalarının daha iyi kavranabilmesi için Dinçer (2014) kitabında şöyle bir örneği ele almıştır:

Belirlenen bir alanda bir araştırmacının X yönteminin akademik başarıya etkisini ölçmek istemektedir. Bu amaçla literatürü taradığında konuyla ilgili 20 araştırmaya ulaşır. Bu araştırmaları belli nicel kategorilere ayırdıktan sonra 16'sının anlamlı etkilediği sonucuna ulaşır. Sonuçta X yönteminin akademik başarıyı geniş etki düzeyinde etkilediği sonucunu ortaya koyar. Buradaki fark çok düşükse

araştırmanın maliyeti bu sonuca değer mi sorusu gündeme gelir. Meta analiz araştırmaları yoluyla bunu anlamak kolaydır. Alandaki eğilimlerin saptanmasını sağladığından sonraki araştırmaları planlama konusunda da yardımcı olur (Balemen 2016). Araştırmacı bunu dikkate alarak çalışmasını yeniden planlayabilir. Sonuçların açıklanması noktasında ise ek olarak başka değişkenlerin etkisinin olup olmadığı ele alınır. Bunlar da moderatör değişkenlerdir.

Bu çalışmada, meta analiz yöntemi kullanılarak cinsiyet ve medeni durumun örgütsel güven üzerindeki etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Kullanılan yöntem belirli bir konuya yönelik o alanda yapılan bilimsel bilgi birikiminin genel bir özetini sunmak için birbirinden bağımsız yürütülmüş araştırmaların bulgularını birleştiren istatistiksel bir yöntemler bütünüdür (Littel, Corcoran ve Pillai, 2008).

Meta analizin amaçları (Hedges, 1992; Egger vd, 1997; Blettner vd., 1999; Normand 1999, Çarkungöz ve Ediz 2009):

1. Örnekleme az sayıda katılımcıdan oluşan araştırmaları birleştirip daha geniş bir örnekleme ulaşmak. Parametre tahminlerinin gücünü ve kesinliğini artırmak,
2. Araştırmalarda ortaya çıkan farklılıkları inceleyip, sebeplerini incelemek,
3. Araştırmalarda asıl neden olarak düşünülmeyen değişkenlerin de etkisi olabileceğini varsayarak sonuçları incelemek,
4. Gelecekte yapılabilecek çalışma konularını belirleyebilmek,
5. Araştırmalarda yaşanan heterojenliğin ana sebeplerini bulmak, uç çalışmaların araştırmayı nasıl etkilediği konusuna dikkat etmek,
6. Araştırmacıların çalışmalarında yer vereceği konu ve değişkenler hakkında fikir vermek olarak tanımlanmıştır.

Meta analiz çalışmalarının uygulama aşamaları ise şu şekildedir (Çarkungöz ve Ediz 2009, Dinçer 2014):

Konunun belirlenmesi veya araştırma problemi olarak incelenecek bir sorunun tanımlanması:

Birinci aşama konuya karar verilmesidir. Bu noktada konu için gereken çalışma sayısı oldukça önemlidir. Çünkü bu nokta meta analizin güvenilirliğini etkilemektedir. Bu yüzden araştırmacıların üzerinde yoğun çalıştığı bir konu

seçilmelidir. Bunun sebebi yeni bir konunun literatür yazımının da zor olacağıdır. Seçilen konunun başka konularla çalışılmış olmasına da dikkat edilebilir fakat genel bir konu seçilmesi de analize dahil edilecek çalışmalar açısından çalışmalar bireyselleştiğinden analiz için sıkıntı yaratabilir.

İkinci aşama literatürün taranmasıyla ilgili çalışmaların kabul şartlarını gerçekleştirmesidir. Konuya karar verilir literatür araştırması yapılır. Literatür taraması esnasında araştırmaların atıf şeklinde düzenlenmesi geri dönülüp bakılacak durumlarda ve aynı çalışmaların depolanmamasında yardımcı olabilir. Araştırmaların anahtar kelimeleri, araştırmada yer alacak çalışma sayısı, veri analizi kısmında yazılabilir. Böylelikle neyin çalışılacağı konusu ortaya çıkmış olur.

Üçüncü aşamada belirlenen konuyla ilgili ölçütler belirlenir. Bu ölçütler hangi araştırmaların meta analizde yer alıp hangilerinin dışarıda tutulacağını belirler. Genelde belirli bir tarih aralığı, anahtar kelimeler, yayın türü, veri tabanları gibi ölçütler kullanılmaktadır.

Dördüncü aşamada temalar belirlenir yani değişkenler. Meta analizde yer alan her değişken bir tema olarak yer almaktadır. Yani çalışmanın kodlamalarını belirleyecek unsur bu değişkenlerdir. Veri setini oluşturacak ana konulardan biri olduğu için değişkenler iyi seçilmelidir. Temalar cinsiyet, katılımcılar, araştırmanın yürütüldüğü bölge, medeni durum, eğitim kademesi, yaş gibi ya da daha farklı olacak şekilde belirlenebilir.

Beşinci aşamada araştırmaya yönelik hipotez kurulur. Burada yer alan hipotezler bir önceki aşamada yer alan değişkenlere göre kurulmalıdır. Kısa, net ve temayı yansıtacak şekilde kurulmalıdır.

Altıncı aşamada kodlamalar yapılır. Belirlenen hipotezlere uygun kodlama listesi oluşturulur. Birden çok veriden oluşan araştırmaların kodlamaları ayrı ayrı listelenmesi karışıklık oluşturmayacağı için daha güvenilir bir veri seti oluşturulmasını sağlar.

Yedinci aşamada verilerin analizi gelir. Meta analiz programlarıyla kolayca analiz yapılabilir.

Sekizinci aşama etki büyüklüğünün hesaplanmasıdır. Meta analize dahil edilen araştırmalara ait etki büyüklükleri ortaya konur. Etki büyüklükleri her çalışma için ayrı hesaplanır yani çalışma sayısı kadar etki büyüklüğü ortaya konur.

Dokuzuncu aşama genel etki büyüklüğünün hesaplanmasıdır. Araştırmadaki bulgular doğrultusunda sabit etkiler ya da rassal etkiler modeline göre genel etkileri hesaplanır. Genel etki büyüklüğü araştırmalarda yer alan tema sayısı kadardır. Genel etki tüm çalışmalardaki etkinin bir araya getirilerek bir etki ortaya konmasıdır. Genel etki araştırma ile ilgili bilgi vermekten ileriye gidememektedir.

Onuncu aşamada araştırmaya ait bulgu, sonuç ve izlenen yöntemlerin kontrolüdür.

On birinci aşama sonuçların raporlaştırılmasıdır. Bireysel çalışmaların ve genelin etki büyüklükleri hesaplanır. Analiz dışında tutulacak çalışmalar da burada ortaya çıkmaktadır. Raporlaştırma sonucunda yorumlamalar yapılarak çalışma tamamlanmış olur.

3.2. Araştırmada Kullanılan Tarama Stratejisi ve Araştırmaya Dahil Edilme/Araştırmanın Dışında Tutulma Kriterleri

Bu araştırmada kullanılmış olan meta analiz yönteminde kullanılacak araştırmalara ulaşmak için veri tabanları ve basılı ve elektronik bilimsel kaynaklar kullanılmıştır. meta analizde yer alan çalışmalar seçilirken eğitim sektöründe yazılmış olan tezlerden (yüksek lisans ve doktora), hakemli dergilerde yer alan makalelerden yararlanılmıştır. Araştırmada veri setini oluşturacak çalışmalar seçilirken Google Akademik arama motoru, YÖK, ULAKBİM veri tabanlarındaki yayınlara erişilmiş ve son dâhil edilme tarihi Mayıs 2019 olarak belirlenmiştir.

Medeni durumun ve cinsiyetin örgütsel güvene etkisini belirleyecek çalışmalara ulaşmak için örgütsel güven terimi temel alınmıştır. Çalışmaya dahil edilecek araştırmalar taranırken örgütsel güven terimi başlık, anahtar kelime ve özet metin içerisinde yer alacak şekilde tarama işlemi yapılmıştır. Bu tarama sonucunda meta analize dahil edilecek çalışmaları belirlemek için bu taramanın sonucunda hakemli dergilerde yer alan 583 makale ve 232 tezdten oluşan bir havuz ortaya çıkarılmıştır. Sonrasında ise çalışmalar daha detaylı taranarak araştırmanın amacına hizmet edecek olan çalışmalar seçilmiş 17 makale ve 37 tez çalışmaya dâhil edilmiştir. Diğer çalışmalar araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında bu 54 çalışma ile meta analiz çalışması yürütülmüştür. Medeni durum açısından ise ilgili kriterleri sağlamayan çalışmalar

dışarıda tutulduğundan 17 çalışma ile meta analiz çalışması yapılmıştır. Alt gruplardan olan eğitim kademesi ve bölgede ise bu çalışma sayısı 16'ya düşmüştür.

Söz konusu araştırmalara ilişkin betimsel istatistikler aşağıda sunulmuştur.

Cinsiyetin örgütsel güvene etkisi için yapılan meta analize dahil edilen çalışmaların betimsel özellikleri:

Çalışmaların 37'si tez, 17'si makaledir. Çalışmaların 1 tanesi 2005 yılında, 1 tanesi 2006 yılında, 1 tanesi 2008 yılında, 2 tanesi 2010 yılında, 3 tanesi 2011, yılında, 4 tanesi 2012 yılında, 7 tanesi 2013 yılında, 5 tanesi 2014 yılında, 7 tanesi 2015 yılında, 6 tanesi 2016 yılında, 7 tanesi 2017 yılında, 7 tanesi 2018 yılında, 3 tanesi 2019 yılında yapılmıştır. Meta analiz çalışmasındaki araştırmalar 2005 ile 2019 yılları arasındadır. Bunun sebebi dâhil edilme ve hariç tutulma kriterleridir. Çalışmaların yürütüldüğü bölgeler açısından; 5 tane Akdeniz, 3 tane Doğu Anadolu, 5 tane Ege, 3 tane Güneydoğu Anadolu, 16 tane İç Anadolu, 4 tane Karadeniz, 2 tane Karma, 16 tane Marmara şeklinde; çalışmada yer alan katılımcıların çalıştığı eğitim kademeleri açısından; 4 tane diğer, 4 tane ilkokul, 21 tane ilköğretim, 5 tane karma, 7 tane ortaokul, 10 tane ortaöğretim, 3 tane üniversite şeklinde dağılım göstermektedir.

Medeni durumun örgütsel güvene etkisi için yapılan meta analize dahil edilen çalışmaların betimsel özellikleri:

Çalışmaların yayın türü açısından; 4 makale ve 13 tezdır. Çalışmaların 1 tanesi 2010 yılında, 1 tanesi 2012 yılında, 1 tanesi 2013 yılında, 1 tanesi 2014 yılında, 3 tanesi 2015, yılında, 2 tanesi 2016 yılında, 3 tanesi 2017 yılında, 4 tanesi 2018 yılında, 1 tanesi 2019 yılında yapılmıştır. Meta analiz çalışmasındaki araştırmalar 2005 ile 2019 yılları arasındadır. Araştırmada moderatör olan eğitim kademesi analizinde gruplar içerisinde yapılan analizde 2015 yılından dahil edilen çalışma sayısı 2'ye; yine bir diğer moderatör olan araştırmanın yürütüldüğü bölge analizinde 2018 yılından dahil edilen çalışma sayısı 3'e düşmüştür. Çalışmaların yürütüldüğü bölgeler açısından; 2 tane Ege, 5 tane İç Anadolu, 3 tane Karadeniz, 6 tane Marmara şeklinde; çalışmada yer alan katılımcıların çalıştığı eğitim kademeleri açısından; 2 tane diğer, 2 tane ilkokul, 2 tane ilköğretim, 2 tane karma, 4 tane ortaokul, 4 tane ortaöğretim şeklinde dağılım göstermektedir. Burada belirtilen yıl aralıkları, çalışma sayıları araştırmaya dâhil edilme ve hariç tutulma kriterlerinden kaynaklı olarak ortaya çıkmaktadır.

Meta analize dâhil edilen çalışmaların kriterleri aşağıda gösterildiği şekildedir:

- Yapılacak meta analizde kullanılacak nicel bilgilerin yer alması,
- Örgütsel güvene dayalı bir araştırma olması,
- Çalışmalardaki katılımcıların Türkiye sınırlarında yapılan araştırmalardan seçilmesi,
- Çalışmalardaki katılımcıların eğitim sektöründe yer alan kişilerden oluşması,
- Makaleler için hakemli dergilerde yayınlanması,

Çalışma havuzundaki araştırmalardan meta analize dışında tutulma kriterleri aşağıda gösterildiği şekildedir;

- Yapılacak meta analizde kullanılacak nicel bilgilerin yer almaması,
- Bir araştırmada kullanılan veri dosyasının diğer bir araştırmada daha yer alması,
- Araştırmanın eğitim sektöründe yapılmaması.

Çalışmaların bu kriterleri sağlaması durumunda meta analizde yer alacağı konusu netleşmiş olur.

3.3. Verilerin Kodlanması

Meta analiz çalışmalarının temel basamaklarından birisi kodlama işlemidir. Kodlama işlemi analize dâhil edilecek araştırmalardan ne tür veriler toplanacağını belirlemek üzere yapılan veri düzenleme işlemi olarak tanımlanabilir. Kodlama sürecinin ilk aşaması doküman analiz formunun oluşturulmasıdır. Bu formda çalışmada kullanılacak ölçütler belirlenmiş ve bu ölçütlere göre araştırmalar kodlanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan doküman analiz formu aşağıda belirtilen ölçütlerden oluşmuştur;

Araştırmanın kaynakçası,
Araştırmanın türü,
Araştırmanın yürütüldüğü bölge,
Araştırmanın yürütüldüğü kurum,
Araştırmanın yayınlandığı yıl,
Nicel değerler.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırma verilerinden hangilerinin meta analizde kullanılacağı belirlendikten sonra sonuçların istatistiksel birleşiminin yapılması gerekir. Meta analizde sonuçların birleştirilmesinde kullanılacak iki istatistiksel model vardır. Bunlar sabit etkili model ve rassal etkili modeldir. Bu modellere dayanarak sonuçlarla ilgili çıkarımlar yapılmaktadır. Modellerin ikisi de tüm çalışmaları kapsayan görel risk değerini doğru kabul eder (Yıldız, 2002).

Sabit etkili modeli, araştırmalardaki evren büyüklüklerini aynı büyüklükte kabul edip standart sapmaları sıfır kabul eder. Bu sebeple araştırmaların tek bir etkiye sahip olduğu varsayılır. Rassal etkili modelde ise araştırmaların evrenlerinin büyüklükleri farklı kabul edilir bu sebeple de standart sapma sıfır kabul edilmez (Dinçer, 2014).

Özetle araştırmaların evrenlerine bakıldığında büyüklük açısından farklılık varsa rassal etkili model, büyüklük yoksa sabit etkili model kullanılmalıdır. Bu araştırmada kullanılacak olan çalışmaların örneklem büyüklükleri eşit olmadığından sonuçlar rassal etkili modele dayandırılarak çıkarımlar yapılmıştır. Bu araştırmada yapılan bütün meta analiz işlemlerinin hepsinde rassal etkiler modeli temel alınarak araştırma yürütülmüştür.

Çalışmada yer alan araştırmaların hepsinin meta analizi yapılırken Comprehensive Meta Analysis istatistik programı kullanılmıştır. Çalışmada, ortalama etki büyüklüğünde etkisi olacağı düşünülen araştırmanın yayın türü, araştırmanın yürütüldüğü bölge, araştırmanın yürütüldüğü grupların eğitim kademesi gibi değişkenler moderatör değişkenler olarak kabul seçilmiştir.

3.4.1. Moderatör Analizi

Moderatör değişken araştırmalarda etkisi raporlanmayan ancak etki büyüklüğünde rol oynayan bağımsız değişkendir (Card, 2012). Bu çalışmada yapılan meta analizde örgütsel güvenle ilgili çalışmalara bakıldığında bağımsız değişkenlerle örgütsel güven açısından verilerin raporlanmış olduğu saptanmıştır. Bu yüzden bu çalışmada cinsiyet değişkeni açısından; araştırmamanın yayın türünün, araştırmamanın yürütüldüğü bölgenin, araştırmamanın yürütüldüğü eğitim kademesinin moderatör değişken olarak bir etkisinin olup olmadığına bakılmıştır. Yine bu çalışmada yapılan meta analizde medeni durum değişkeni açısından benzer bir durum görüldüğünden araştırmamanın yayın türünün, araştırmamanın yürütüldüğü bölgenin, araştırmamanın yürütüldüğü eğitim kademesinin moderatör değişken olarak bir etkisinin olup olmadığına bakılmıştır. Moderatörlerin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Hedges'in Olkin'le 1985'te tasarladığı Q istatistiğine bakılarak belirlenmektedir.

Meta analizde hesaplanan etki büyüklüğü etki katsayısı şeklinde de literatürde yer almaktadır. Etki büyüklüğü kavramı bir bağımsız değişkenin bağımlı bir değişkeni olumlu ya da olumsuz düzeyde ne boyutta etkilediği yönünden bilgi vermesi amacıyla kullanılmaktadır (Dinçer 2014). Etki büyüklüğü aynı zamanda elde edilen sonuçlarla ilgili konuya yönelik hem yön hem de büyüklük bildirir. Etki büyüklükleri ortalama çalışmalarına, korelasyon çalışmalarına ve oran çalışmalarına göre ayrı ayrı olacak şekilde hesaplanır. Etki büyüklük düzeyleri de bu sebeple farklılaşmaktadır.

Çalışmadaki etki büyüklüğü değerleri hesaplanırken Cohen'in etki büyüklüğü sınıflandırılması kullanılabilir.

Cohen'in etki büyüklüğü sınıflamasında ortalamalara dayanan çalışmaların etki büyüklüğü 0,20 ise düşük, 0,50 ise Orta, 0,80 ise Geniş; oranlara dayanan çalışmaların etki büyüklüğü 1,50 ise düşük, 2,50 ise Orta, 4,30 ise Geniş; korelasyonlara dayanan çalışmaların etki büyüklüğü 0,10 ise düşük, 0,25 ise Orta, 0,40 ise Geniş düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğu kabul edilmiştir (Cohen, Manion ve Morrison, 2007).

Bu çalışmada kullanılacak olan sınıflama ortalamalara dayanmaktadır.

3.4.2. Meta Analizde İstatistiksel Model Seçimi

Meta analizde kullanılacak çalışmalar analize dahil edildikten sonra bir model seçilere analizler yapılmaktadır. Model seçilmesi çalışmaların bulgularının birleştirilmesi yönünde çok önemli bir role sahiptir. Yanlış seçilen model çalışmanın sonuçlarının farklılaşmasına ve yanlış sonuçların ortaya konulmasına neden olacağından dikkatle seçilmelidir. Model seçiminde her bir çalışmanın etki büyüklüğünün farklı olduğu kabul edilirse rassal etkiler modeli, her bir çalışmanın etki büyüklüğünün aynı olduğu durumu kabul edilirse aynı olduğu kabul ediliyorsa sabit etkiler modeli kullanılabilir.

3.4.2.1. Sabit etkiler modeli

Sabit etki modelde yukarıda da belirtildiği üzere meta analizde yer alan çalışmalardan her birinin bir öteki çalışmayla aynı etkiye sahip olduğu kabul edilir. Gözlenen etkilerdeki tüm farklılıkların örneklem hatalarından kaynaklı olduğu görüşü vardır. Yani bir çalışmanın eğer bir etkisi varsa, bu etki diğer çalışma kriterleri ile etkileşim içinde olmaz, çalışmadan çalışmaya sabit kalır (Akçil Temel ve Karağaoğlu, 2001)

Sabit etkiler modelinin başlıca özellikleri şunlardır:

Güven aralıkları daha dar hesaplanabilir,

Araştırmaların homojenliği ile ilgili net bir yorum yapılamaz,

Örneklem büyüklükleri farklı olan çalışmalarda yeterince hassas sonuçlara ulaşılamayabilir.

Etki büyüklüklerinin çeşitliliklerinin örnekleme hatasından kaynaklandığını varsayarlar (Akçil Temel ve Karağaoğlu, 2001).

3.4.2.2. Rassal etkiler modeli

Bu modelde, araştırmaların etki büyüklüklerinin araştırmalar arasında farklılık gösterdiği kabul edilir. Sabit etkiler modelinin aksine amaç tek bir etki büyüklüğünün hesaplanması değil etkilerin dağılımından ortalama bir etki büyüklüğü

değeri ortaya çıkarmaktır. Rassal etkiler modelinde güven aralığı daha geniş olarak ortaya çıkmaktadır.

Rassal etkiler modelinde araştırmaların arasında ve araştırmaların içindeki varyans analizde yer almaktadır. Araştırmalardaki varyans farklılık gösterebilmektedir. Varyans küçükse iki modeldeki sonuçlar neredeyse aynı sonuçlara ulaşacaktır. Rassal etkiler modelinde sabit etkiler modeline göre sadece örneklem hatasından kaynaklı farklılıkların olmadığı ve ana kütledeki farklılıklardan dolayı etki büyüklüklerinin farklılaştığını kabul eder. Rassal etkiler modeline göre araştırmaların her birinin evren büyüklüklerinin farklı olduğu ve standart sapmalarının ise sıfırdan farklı olduğunu kabul edilmektedir sonuç olarak araştırmalardaki evrenler eşit büyüklükte ise sabit etkiler modeli, eşit değil ise rassal etkiler modeli kullanılmalıdır. (Akçil Temel ve Karağaoğlu 2001).

Rassal etkiler modelinin başlıca özellikleri şunlardır:

Model sayesinde daha geniş güven aralıklarına ulaşılabilir,

Araştırmalardaki homojenliğe dair bir fikir ortaya konabilir,

Az sayıda katılımcılardan oluşan çalışmalara daha duyarlıdır (Akçil Temel ve Karağaoğlu 2001).

3.4.3. Meta Analizde Heterojenlik

Meta analiz çalışmalarında yer alan etki büyüklüğü nokta tahminleri her zaman farklılık göstermektedir. Burada asıl mesele farklılıkların varlığı değil görmezden gelinbilir olma durumudur. Bu sebeple meta analiz çalışması yapılırken birleştirilmiş bulgular kullanılmadan önce heterojenlik testler ve grafiklerle detaylı bir şekilde ele alınmalıdır, Akgöz vd., 2004).

3.4.4. Meta Analizde Güven Aralığı

Güven aralığı meta analiz çalışmasında elde edilen sonuçların geneli yorumluda ne kadar güvenilir olduğu bilgisini sunar. Güven aralığı sabit etkiler modelde genelde daha dar, rassal etkiler modelde daha geniş aralıktır. Bunun sebebi ise araştırmalarda yer alan örneklem büyüklükleridir. Küçük örneklemler

gruplarda rassal etkiler modeli daha hassas sonuç vermektedir. Rassal etkiler modeli daha küçük örneklemlerle araştırmalarda kullanıldığından etki aralığı geniş olabilir. Burada güven aralığı örneklemin geniş olması ile darlaşır ve daha kesin sonuçlar verir.

3.4.5. Yayın Yanlılığı

Araştırmalardaki yayın yanlılığı bir çalışma konusu ile ilgili bütün çalışmaların yayınlanmamış olma durumunu baz alır. İstatiksel olarak anlamlı çıkmayan ve yüksek düzeyde ilişkilerin bulunamadığı zamanlar sonuçların yayınlanması yayım yanlılığına neden olmaktadır (Borenstein vd., 2009). Bunun sebebi ise araştırmaların sonucunda anlamlı sonuçlar çıkmadığında araştırmacının yayını yayınlanmamasıdır. Bu da etki büyüklüğünü olumsuz olarak etkileyen bir durum ortaya çıkartmaktadır. Düşük kaliteli çalışmalar meta analiz dışında tutulmalıdır yani hakemli dergilerde yayınlanan çalışmaların bir jüriden geçtiği göz önünde tutulduğunda daha yüksek düzeyde bir kaliteye sahip olduğu düşünülebilir dolayısıyla meta analiz sonuçlarının daha güvenilir çıkmasına katkı sağlanmış olunur.

Meta analizde bu yayım yanlılığını ortadan kaldıracılabilmek adına çeşitli analizler yapılmaktadır. Bu analizlerden bazıları; huni saçılım grafiği, Duval ve Tweedie'nin kes ve ekle testi, Begg ve Mazumdar sıra korelasyonları ve Klasik Güvenli N Analizi testidir. Bu çalışmada da burada yer alan testlerle yayım yanlılığı test edilmiştir.

3.5. Yapılan Meta Analizde Güvenirlik ve Geçerlik

Diğer bilimsel araştırmalarda olduğu gibi meta analizle yürütölen çalışmalarda da bazı güvenirlik uygulamalarının yapılması gerekmektedir.

Güvenirlik

Meta analiz çalışmalarında yapılan kodlamaların güvenirliği oldukça önemli bir noktadır. Araştırmada kodlama işlemleri güvenirlik açasından 2 araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapılmıştır. Araştırmacının yaptığı kodlamaların bir başka kodlayıcı tarafından kodlandıktan sonra iki araştırmacının da yaptığı kodlamalarla ilgili güvenirliği sağlamak için Cohen'in Kappa istatistiği kullanılmış ve güvenirlik

katsayı değeri 0,92 olarak hesaplanmıştır. Güvenirliği sağlamak için bu uygulama yeterli kabul edilmektedir.

Yukarıdaki kriterler dahilinde yapılan meta analizin güvenilir sonuçlara ulaştıracağı düşünölmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmaya ait bulgular yer almaktadır.

4.1. Çalışmalara Ait Betimleyici İstatistikler

Tablo 4.1. Cinsiyet ve Örgütsel Güvene Dair Meta Analizde Yer Alan Araştırmaların Bilgileri

Değişken		Frekans	Yüzde
Yayın türü	Tez	36	%67
	Makale	18	%33
Bölge	Akdeniz	5	%9
	Doğu Anadolu	3	%6
	Ege	5	%9
	Güneydoğu Anadolu	3	%6
	İç Anadolu	16	%30
	Karadeniz	4	%7
	Karma	2	%3
	Marmara	16	%30
Eğitim kademesi	Diğer	4	%7
	İlkokul	4	%7
	İlköğretim	21	%39
	Karma	5	%9
	Ortaokul	7	%13
	Ortaöğretim	10	%19
	Üniversite	3	%6

Çalışmaya dahil edilen araştırmaların moderatör değişkenlerinin betimsel bilgisi yukarıdaki şekildedir.

Tablo 4.1.'e göre çalışmaların yayın türü açısından; 17 makale ve 37 tez, çalışmaların yürütüldüğü bölgeler açısından; 5 tane Akdeniz, 3 tane Doğu Anadolu, 5 tane Ege, 3 tane Güneydoğu Anadolu, 16 tane İç Anadolu, 4 tane Karadeniz, 2 tane Karma, 16 tane Marmara şeklinde; çalışmada yer alan katılımcıların çalıştığı eğitim kademeleri açısından; 4 tane diğer, 4 tane ilkokul, 21 tane ilköğretim, 5 tane karma, 7 tane ortaokul, 10 tane ortaöğretim, 3 tane üniversite şeklinde dağılım göstermektedir.

Tablo 4.2. Medeni Durum ve Örgütsel Güvene Dair Meta Analizde Yer Alan Araştırmaların Bilgileri

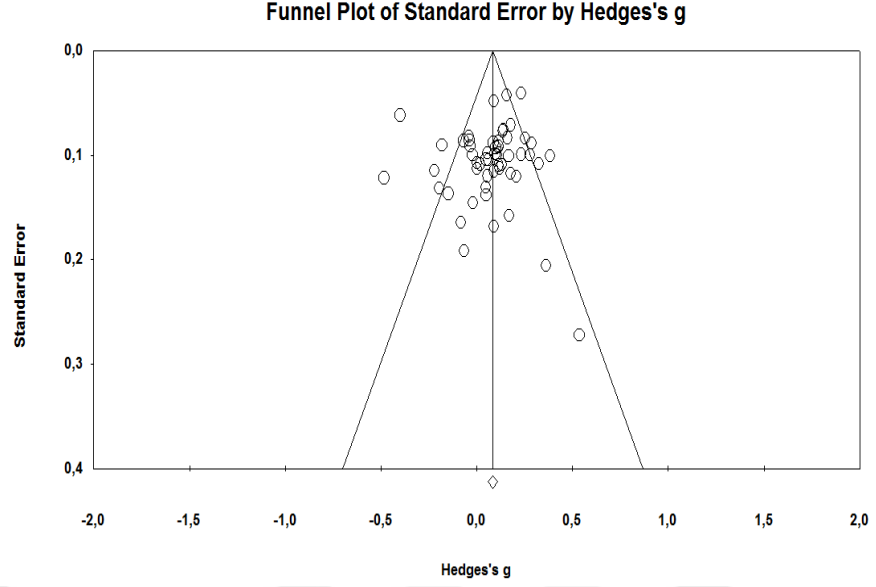
Değişken		Frekans	Yüzde
Yayın türü	Tez	13	%76
	Makale	4	%24
Bölge	Ege	2	%12,5
	İç Anadolu	5	%31
	Karadeniz	3	%19
	Marmara	6	%37,5
Eğitim kademesi	Diğer	2	%12,5
	İlkokul	2	%12,5
	İlköğretim	2	%12,5
	Karma	2	%12,5
	Ortaokul	4	%25
	Ortaöğretim	4	%25

Çalışmaya dahil edilen araştırmaların moderatör değişkenlerinin betimsel bilgisi yukarıdaki şekildedir.

Tablo 4.2.'ye göre çalışmaların yayın türü açısından; 4 makale ve 13 tez, çalışmaların yürütüldüğü bölgeler açısından; 2 tane Ege, 5 tane İç Anadolu, 3 tane Karadeniz, 6 tane Marmara şeklinde; çalışmada yer alan katılımcıların çalıştığı eğitim kademeleri açısından; 2 tane diğer, 2 tane ilkokul, 2 tane ilköğretim, 2 tane karma, 4 tane ortaokul, 4 tane ortaöğretim şeklinde dağılım göstermektedir.

4.2. Yayın Yanlılığı

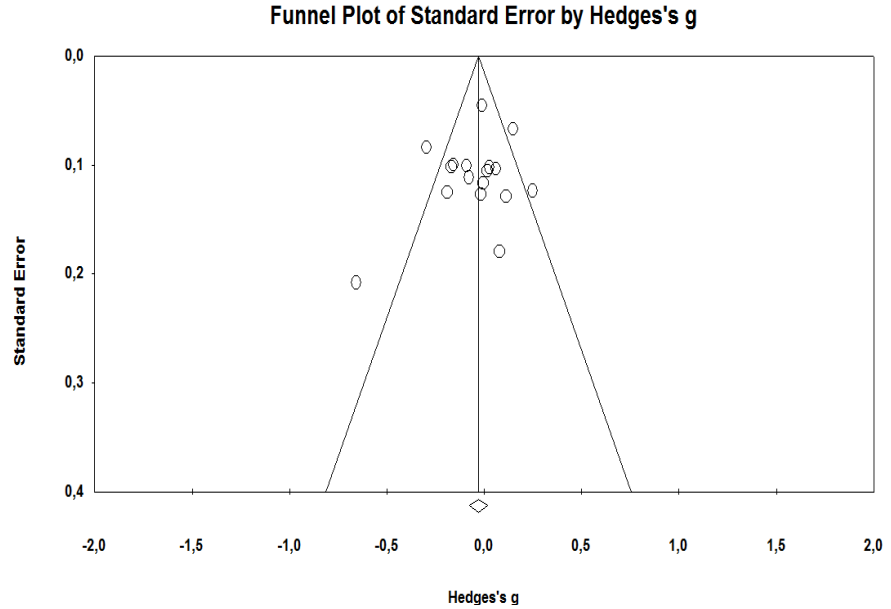
Meta analizde kullanılan verilerdeki yayın yanlılığına ilişkin huni saçılım grafiği ile gösterilmektedir. Örgütsel güven ve cinsiyet ilişkisini gösteren huni saçılım grafiği aşağıda şekil olarak gösterilmiştir.

Şekil 4.1. Örgütsel Güven ve Cinsiyet ilişkisindeki yayım yanlılığına ilişkin funnel plotlar

Şekilde görüldüğü üzere yığılmanın huninin üst kısmında olması ve sağ tarafta bir yığılmanın olmaması sebebiyle yayın yanlılığının bu çalışmada olmadığı söylenebilir.

Örgütsel güven ve medeni durum ilişkisine dair huni saçılım grafiği aşağıda şekil olarak gösterilmiştir.

Şekil 4.2. Örgütsel Güven ve Medeni Durum ilişkisindeki yayım yanlılığına ilişkin funnel plotlar

Her bir şekil incelendiğinde araştırmada yer alan çalışmaların çoğunluğu şeklin üst kısmında ve birleştirilmiş bir konumda olduğu görülmektedir. Simetrik grafik yayım yanlılığının olmadığına işaret eder. Dolayısıyla çalışmanın yayım yanlılığına sahip olmadığı söylenebilir.

Yayım yanlılığını belirlemek için hesaplanan Duval ve Tweedie's Trim ve Fill Testleri sonuçları Tablo 4.3'te yer almaktadır.

Tablo 4. 3. Duval ve Tweedie's Trim ve Fill Testleri Sonuçları

Değişkenler	Çıkarılmış Çalışma (sağ)	Nokta Tahmini	CI (Güven Aralığı)		Q
			Alt Limit	Üst Limit	
<i>Örgütsel Güven-Cinsiyet İlişkisi sonuçları</i>					
Gözlenen değerler		-0,04*	0,11	0,03	40,26
Düzeltilmiş değerler	0	-0,04*	0,11	0,03	40,26
<i>Örgütsel Güven-Medeni Durum İlişkisi sonuçları</i>					
Gözlenen değerler		-0,04*	-0,01	0,03	40,25
Düzeltilmiş değerler	0	-0,04*	-0,01	0,03	40,25

Tablo 4.3. incelendiğinde gözlenen değerler ile yayım yanlılığından kaynaklanabilecek etkiyi düzeltmek için belirtilen düzeltilmiş değer olmadığından sonuçları arasında herhangi bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Yayım yanlılığını belirlemek için bir önceki testlere ek olarak Begg ve Mazumdar sıra korelasyonlarında Kendall tau b katsayı da hesaplanabilmektedir. Hesaplanan Begg ve Mazumdar sıra korelasyonlarına ait Kendall'ın Tau b katsayı değerleri Tablo 4.4.'te yer almaktadır.

Tablo 4.4. Begg ve Mazumdar sıra korelasyonlarına ait Kendall'ın Tau b katsayı değerleri

	Tau	Tau'nun değeri	Z	P değeri (1 uçlu)	(1 P değeri (2 uçlu)	(2
<i>Örgütsel Güven-Cinsiyet İlişkisi sonuçları</i>						
	-0,12	1,33		0,09	0,18	
<i>Örgütsel Güven-Medeni Durum İlişkisi sonuçları</i>						
	0,05	0,32		0,37	0,74	

Tablo 4.4. incelendiğinde Kendall'ın Tau katsayılarının iki uçlu p değerinin istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturmaması beklenmektedir (Dinçer, 2014). Tüm değişkenler ele alındığında iki uçlu p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı, meta analize kullanılan çalışmalarda yayın yanlılığı olmadığı söylenilebilir.

Yayın yanlılığı ve meta analizin gücünü belirlemek için hesaplanan klasik güvenli N Analizi sonuçları Tablo 4.5.'te yer almaktadır.

Tablo 4.5. Klasik Güvenli N Analizi

Z değeri	P değeri	Alfa değeri	p>alpha sonucu için gerekli çalışma sayısı
<i>Örgütsel Güven-Cinsiyet İlişkisi sonuçları (N=54)</i>			
5,80	0,00	0,05	420
<i>Örgütsel Güven-Medeni Durum İlişkisi sonuçları (N=17)</i>			
-1,65	0,09	0,05	0

Tablo 4.5.'te verilen tabloda Klasik Güvenli N analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda p değeri alfa değerinden küçük çıkmıştır. Bu durum araştırma güçlü ve güvenilir olarak varsayılabilir. Araştırmanın bulgularına göre, bu meta analizi geçersiz hale getirmek için toplamda 420 çalışmanın daha analize dahil edilmesi gerekir ($p < 0,00$).

Huni grafiklerinin simetrik olması, Duval ve Tweedie's Trim ve Fill Testlerinde düzeltilmiş değerlerin olmaması, Kendal tau b değerlerinin anlamsız olması ve Klasik Güvenli N Analizinde p değerlerinin alfa değerlerinden küçük olması bu meta analiz sonucunda yayın yanlılığının olmadığı düşünülebilir.

4.3. Algılanan Örgütsel Güven ve Cinsiyet İlişisine İlişin Bulgular

Tablo 4.6. Cinsiyet ve Örgütsel Güvene Dair Meta Analizde Kullanılan

Araştırmaların İstatiksel Bilgileri

Model	Study name	Statistics for each study						
		Hedges's g	Standard error	Variance	Lower limit	Upper limit	Z-Value	p-Value
	ALTUN,	0,049	0,138	0,019	-0,222	0,321	0,358	0,721
	ALTUNAY,	0,135	0,077	0,006	-0,016	0,286	1,758	0,079
	AYDUĞ,	0,178	0,071	0,005	0,038	0,318	2,496	0,013
	BALCI,	-0,068	0,086	0,007	-0,236	0,101	-0,784	0,433
	BAŞ &	-0,022	0,100	0,010	-0,217	0,174	-0,218	0,827
	BİL, 2018	0,002	0,113	0,013	-0,220	0,223	0,015	0,988
	BÖKEOĞL	-0,018	0,146	0,021	-0,304	0,267	-0,126	0,900
	CANLI,	0,254	0,084	0,007	0,090	0,419	3,026	0,002
	ÇELİK &	0,120	0,113	0,013	-0,101	0,340	1,063	0,288
	ÇELİKER,	-0,064	0,191	0,037	-0,439	0,311	-0,334	0,738
	ÇINAR,	0,107	0,100	0,010	-0,089	0,303	1,074	0,283
	ÇINTAY,	0,161	0,084	0,007	-0,003	0,325	1,926	0,054
	ÇINTAY,	0,537	0,272	0,074	0,004	1,070	1,975	0,048
	DEMİRDAĞ	-0,181	0,090	0,008	-0,358	-0,003	-1,996	0,046
	ERÇEK,	-0,400	0,062	0,004	-0,521	-0,278	-6,457	0,000
	ERGÜN,	0,088	0,088	0,008	-0,085	0,261	0,995	0,320
	GİRGİN,	0,131	0,109	0,012	-0,083	0,345	1,201	0,230
	GÖKDUMA	0,384	0,101	0,010	0,186	0,582	3,809	0,000
	GÖREN &	0,209	0,121	0,015	-0,028	0,445	1,731	0,084
	GÜL	0,091	0,168	0,028	-0,239	0,421	0,540	0,589
	GÜLAY,	0,279	0,100	0,010	0,083	0,474	2,792	0,005
	GÜLER,	0,114	0,086	0,007	-0,055	0,283	1,318	0,187
	GÜLRUH	0,061	0,105	0,011	-0,144	0,266	0,586	0,558
	GÜLRUH	-0,038	0,086	0,007	-0,207	0,131	-0,443	0,658
	HORUZ,	0,362	0,206	0,042	-0,041	0,765	1,760	0,078
	İŞLEYEN,	0,097	0,099	0,010	-0,097	0,290	0,978	0,328
	KAHVECİ,	0,156	0,043	0,002	0,073	0,240	3,664	0,000
	KARIMI	0,048	0,131	0,017	-0,209	0,304	0,365	0,715
	KARS,	0,140	0,075	0,006	-0,008	0,287	1,855	0,064
	KILIÇLAR,	-0,039	0,082	0,007	-0,200	0,122	-0,471	0,638
	KURUM,	-0,147	0,137	0,019	-0,415	0,121	-1,074	0,283
	MERT	0,057	0,120	0,014	-0,178	0,292	0,475	0,635
	MIITILAY	-0,196	0,132	0,017	-0,454	0,062	-1,488	0,137

Model	Study name	Statistics for each study						
		Hedges's g	Standard error	Variance	Lower limit	Upper limit	Z-Value	p-Value
	HORUZ,	0,362	0,206	0,042	-0,041	0,765	1,760	0,078
	İŞLEYEN,	0,097	0,099	0,010	-0,097	0,290	0,978	0,328
	KAHVECİ,	0,156	0,043	0,002	0,073	0,240	3,664	0,000
	KARIMI	0,048	0,131	0,017	-0,209	0,304	0,365	0,715
	KARS,	0,140	0,075	0,006	-0,008	0,287	1,855	0,064
	KILIÇLAR,	-0,039	0,082	0,007	-0,200	0,122	-0,471	0,638
	KURUM,	-0,147	0,137	0,019	-0,415	0,121	-1,074	0,283
	MERT	0,057	0,120	0,014	-0,178	0,292	0,475	0,635
	MUTLUAY,	-0,196	0,132	0,017	-0,454	0,062	-1,488	0,137
	ÖNAL,	0,170	0,158	0,025	-0,139	0,479	1,079	0,281
	ÖZDERE,	0,113	0,092	0,008	-0,068	0,293	1,225	0,220
	ÖZER &	0,114	0,091	0,008	-0,065	0,293	1,249	0,212
	ÖZTÜRK &	-0,222	0,115	0,013	-0,447	0,003	-1,930	0,054
	PARLAK,	0,115	0,110	0,012	-0,100	0,330	1,049	0,294
	POLAT,	0,051	0,104	0,011	-0,153	0,254	0,487	0,626
	SARIKAYA,	0,100	0,093	0,009	-0,082	0,282	1,080	0,280
	SİPAHİOĞL	-0,482	0,122	0,015	-0,721	-0,243	-3,959	0,000
	SOYCAN	0,003	0,108	0,012	-0,208	0,214	0,029	0,977
	ŞENER	-0,034	0,092	0,008	-0,214	0,145	-0,375	0,708
	TAŞDAN&	-0,082	0,165	0,027	-0,405	0,241	-0,497	0,619
	TEKİN,	0,287	0,088	0,008	0,114	0,461	3,256	0,001
	TUTİ &	0,058	0,098	0,010	-0,134	0,250	0,590	0,555
	UĞURLU &	0,177	0,118	0,014	-0,054	0,408	1,503	0,133
	UYAR BULLU	0,325	0,108	0,012	0,113	0,537	3,004	0,003
	YAKUT	0,167	0,101	0,010	-0,031	0,364	1,657	0,098
	YILMAZ,	0,232	0,099	0,010	0,038	0,427	2,338	0,019
	YILMAZ,	0,232	0,041	0,002	0,152	0,312	5,693	0,000
	YILMAZ,	0,019	0,109	0,012	-0,195	0,232	0,172	0,863
	YORGANCI	0,089	0,115	0,013	-0,137	0,315	0,775	0,439
	ZAFER	0,089	0,048	0,002	-0,005	0,184	1,848	0,065
Fixed		0,085	0,012	0,000	0,060	0,109	6,840	0,000
Random		0,073	0,024	0,001	0,026	0,120	3,055	0,002

Tablo 4.6.'ya göre 54 çalışmanın cinsiyet değişkenine göre standardize edilmiş etki büyüklükleri 0,089 ile 0,362 değer aralığında değişmektedir. 9 çalışmada istatistiksel anlamlı farklılık ($p < 0,05$) bulunurken 45 çalışmada anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Bu çalışmanın güven aralığı ise -0,721 ile 0,765 arasında değişmektedir.

Ayrıca Tablo 4.6. incelendiğinde, meta analize dâhil edilen çalışmaların 14'sinin negatif etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Yani 14 çalışmada

kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha yüksek bir güven düzeyinde olduğu söylenebilir.

4.4 Algılanan Örgütsel Güven ve Medeni Durum İlişkisine İlişin Bulgular

Algılanan örgütsel güven ve medeni durum ilişkisine ilişkin çalışmaların istatistiksel bilgileri Tablo 4.7’de sunulmuştur.

Tablo 4.7. Medeni Duruma ve Örgütsel Güvene Dair Meta Analizde Kullanılan Araştırmaların İstatistiksel Bilgileri

Model	Study name	Statistics for each study							Sample size	
		Hedges's g	Standard error	Variance	Lower limit	Upper limit	Z-Value	p-Value	Bekar	Evli
	ERÇEK, BİL, 2018	0,150	0,067	0,004	0,019	0,281	2,239	0,025	319	749
	ÇINTAY, ERGÜN, GÖREN & GÜLAY, GÜLRUH	0,251	0,124	0,015	0,008	0,493	2,028	0,043	82	326
	GÜLRUH	-0,158	0,100	0,010	-0,354	0,038	-1,585	0,113	129	444
	HORUZ, MERT	-0,169	0,102	0,010	-0,368	0,030	-1,660	0,097	128	396
	SARIKAYA, SOYCAN	-0,017	0,127	0,016	-0,266	0,231	-0,137	0,891	83	242
	ŞENER	-0,077	0,111	0,012	-0,295	0,142	-0,688	0,491	109	305
	UYAR BULU	0,061	0,103	0,011	-0,141	0,264	0,593	0,553	149	249
	YORGANCI	-0,295	0,084	0,007	-0,459	-0,130	-3,513	0,000	229	381
	ALTUN, KAHVECİ,	-0,658	0,208	0,043	-1,066	-0,250	-3,163	0,002	47	49
	Fixed	0,113	0,129	0,017	-0,139	0,365	0,877	0,381	189	88
	Random	0,017	0,105	0,011	-0,190	0,223	0,157	0,875	118	379
		-0,004	0,117	0,014	-0,233	0,225	-0,035	0,972	102	254
		-0,092	0,101	0,010	-0,290	0,106	-0,909	0,364	132	378
		0,028	0,102	0,010	-0,172	0,228	0,278	0,781	168	222
		0,079	0,179	0,032	-0,273	0,430	0,439	0,660	35	265
		-0,189	0,125	0,016	-0,434	0,057	-1,507	0,132	159	106
		-0,010	0,046	0,002	-0,100	0,079	-0,228	0,820	705	1514
	Fixed	-0,029	0,023	0,001	-0,074	0,017	-1,239	0,215		
	Random	-0,041	0,039	0,002	-0,119	0,036	-1,051	0,293		

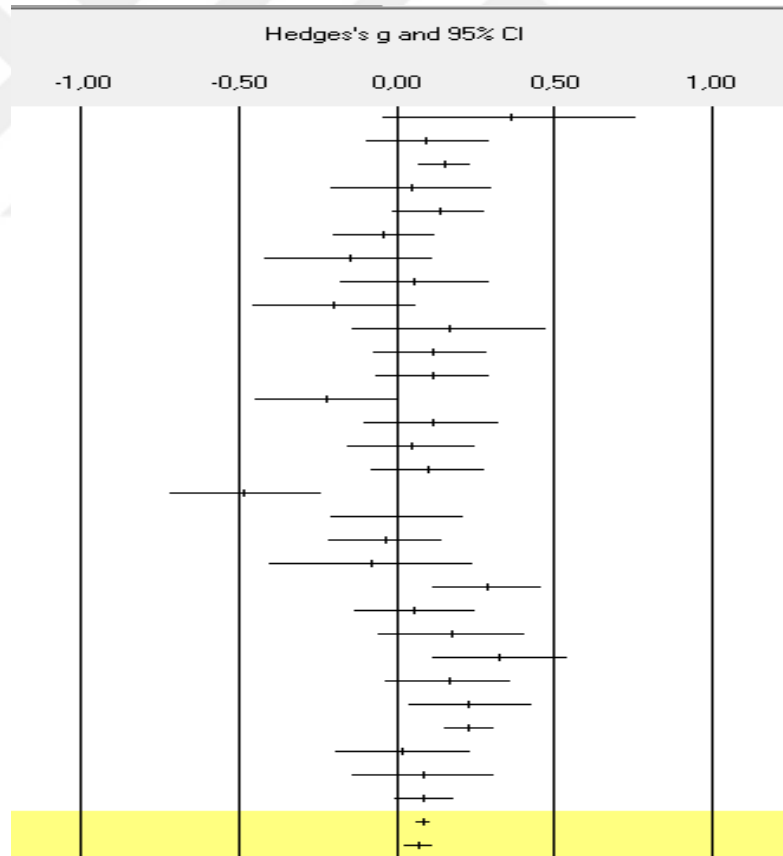
Tablo 4.7.’ye göre 17 araştırmanın medeni durum değişkenine göre standardize edilmiş etki büyüklükleri -0,041 ile 0,150 değer aralığında farklılık göstermektedir. Analize dahil edilen 17 çalışma içerisinde 5 çalışmada istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($p < 0,05$) ortaya konmuştur. Bu diğer 12 çalışmada anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Çalışmanın güven aralığı ise -1,066 ile 0,493 arasında

değişmektedir. Yine yukarıdaki tabloya bakıldığında, meta analizde yer alan araştırmaların negatif etki büyüklüğüne sahip 10 çalışma olduğu ortaya çıkmaktadır. Yani 10 çalışmada evli katılımcıların bekar katılımcılara oranla daha yüksek bir güven düzeyinde olduğu söylenebilir.

4.5. Cinsiyet ve Örgütsel Güvene Ait Çalışmaların Etki Büyüklüklerine İlişkin Bulgular

Meta analizde yer alan araştırmaların etki yönünü bildiren diyagramı Şekil 4.3'te gösterilmiştir.

Şekil 4.3. Cinsiyet ve örgütsel güvene ait meta analizde yer alan araştırmaların etki yönünü bildiren diyagram

Şekil 4.3'e göre araştırmaların sonucunda ortaya çıkan analizde güven aralığının geniş düzeyde olduğu ortaya konulmuştur. Genelde dar bir güven aralığı

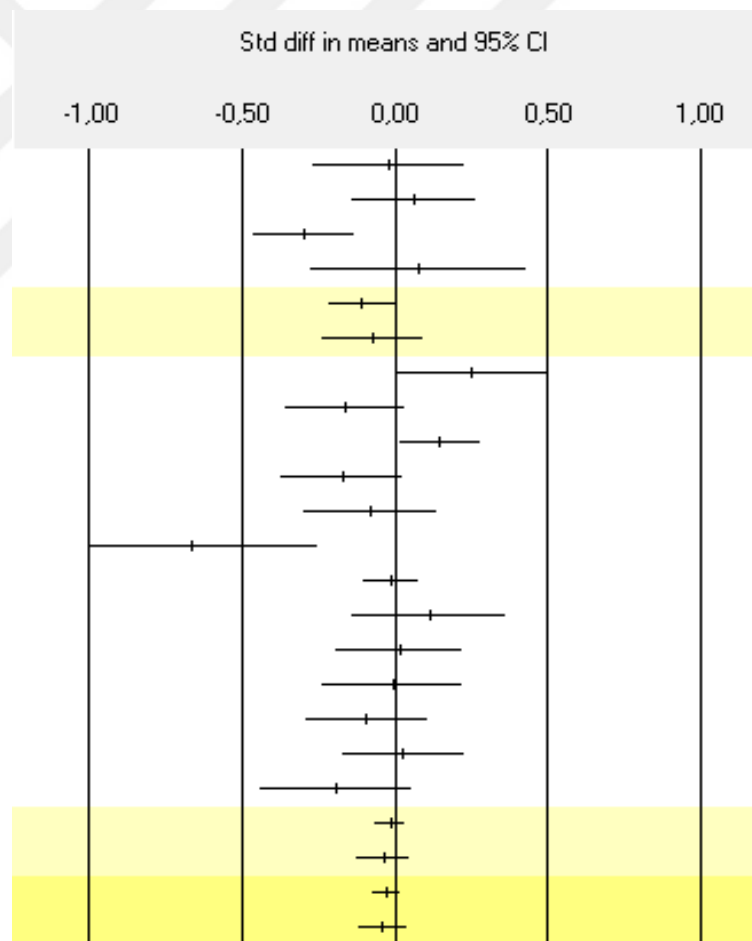
beklenirken küçük örneklemlerli çalışmalarda güven aralığı daha geniştir. Burada da en dar güven aralığına sahip olan araştırma Yılmaz, 2006'dır.

Cinsiyet açısından en büyük örnekleme sahip olma özelliğinden kaynaklı olarak böyle bir sonucun çıktığı söylenebilir.

4.6. Medeni Durum ve Örgütsel Güvene Ait Çalışmaların Etki Büyüklüklerine İlişkin Bulgular

Meta analizde yer alan araştırmaların etki yönünü bildiren diyagramı Şekil 4.4'te gösterilmiştir.

Şekil 4.4. Medeni durum ve örgütsel güvene ait meta analizde yer alan araştırmaların etki yönünü bildiren diyagram

Şekil 4.4'e göre araştırmaların sonucunda ortaya çıkan analizde güven aralığının geniş düzeyde olduğu ortaya konulmuştur. Yine burada yapılan analiz sonucunun dar bir güven aralığında olması beklenirken, küçük örneklemlerli

çalışmalarda güven aralığı daha geniştir. Burada da en dar güven aralığına sahip olan araştırma Kahveci, 2015'tir.

Medeni durum açısından en büyük örnekleme sahip olma özelliğinden kaynaklı olarak böyle bir sonucun çıktığı söylenebilir.

4.7. Cinsiyete ve Medeni Duruma İlişkin Etki Büyüklüğü Analizlerinin Rassal Etkiler Modeline Göre Bulguları

Cinsiyete ilişkin etki büyüklüklerinin rassal etkiler modeline göre ortalama bazı istatistiksel bilgiler sunulmuştur.

Tablo 4.8. Cinsiyet ve Örgütsel Güvene İlişkin Etki Büyüklüğü Analizinin Rassal Etkiler Modeline Göre Bulguları

Model	Etki büyüklüğü ve 95% Güven aralığı							
	Çalışma Sayısı	Etki Büyüklüğü	Stan. Hata	Varyans	Alt Sınır	Üst Sınır	z	P
Rassal etkiler	54	0,073	0,024	0,001	0,026	0,120	3,055	0,002

Homojenlik testi (Q) ve I^2 sonuçlarına bakılmış ve çalışmaların örneklem gruplarının homojen olmaması sebebiyle rassal etkiler modeli bu çalışmada kullanılmıştır. Bu durumda araştırmaya dâhil edilen çalışmaların cinsiyet değişkenine göre ortalama etki büyüklüğü değeri 0,073, standart hatası 0,024, güven aralığının üst sınırı 0,120 ve alt sınırı 0,026 olarak hesaplanmıştır. Etki büyüklüğü değeri 0,20'den küçük olduğu için Cohen ve diğerlerinin (2007) yaptığı sınıflamaya bakıldığında sonucun cinsiyet değişkeni açısından zayıf bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Medeni duruma ilişkin etki büyüklükleri bu modele göre hesaplandığında edinilen bulgular Tablo 4.9.'daki gibi verilmiştir.

Tablo 4.9. Medeni Durum ve Örgütsel Güvene İlişkin Etki Büyüklüğü Analizinin Rassal Etkiler Modeline Göre Bulguları

Model	Etki büyüklüğü ve 95% Güven aralığı							
	Çalışma Sayısı	Etki Büyüklüğü	Stan. Hata	Varyans	Alt Sınır	Üst Sınır	z	P
Rassal etkiler	17	-0,041	0,039	0,002	-0,119	0,036	-1,050	0,293

Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların medeni durum değişkenine ait rassal etkiler modeline göre ortalama etki büyüklüğü değeri -0,041, standart hatası 0,039, güven aralığının üst sınırı 0,036 ve alt sınırı -0,119 olarak hesaplanmıştır. Etki büyüklüğü değeri 0,20'den küçük olduğu için Cohen ve diğerleri (2007) sınıflandırmasına göre cinsiyet değişkeninin burada zayıf bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

İstatistiksel anlamlılık Z testine göre hesaplandığında $z=-1,050$ olarak bulunmuştur. Ulaşılan sonucun ($p=0,293$) ile istatistiksel anlamlılığa sahip olmadığı belirlenmiştir.

4.8. Algılanan Örgütsel Güven ve Tüm Değişkenlerin Ait Moderatör Analizi

Bulguları

Tablo 4.10. *Algılanan örgütsel güven ve cinsiyete ait moderatör (yayın türü) analizi sonuçları*

Değişken	k	N _{erkek}	N _{kadın}	d	CI (Güven Aralığı)		Q	Q _b
					Alt Limit	Üst Limit		
Örgütsel Güven – Cinsiyet	54	12455	15001	0,073	0,026	0,120	176,762	
Moderatör [Yayın Türü]								2,720
Tez	36	9261	11008	0,100	0,044	0,157		
Makale	18	3194	15001	0,018*	-0,063	0,098		

Araştırmada yer alan çalışmaların yayın türü; tez ve makale olacak şekilde sınıflandırılmıştır. Yapılan analiz sonucu H1 hipotezini kısmen desteklemektedir. Analizin sonucunda yayın türüne göre; tez grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=-0,10$), makale grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=-0,01$) olarak hesaplanmıştır. Buna ek olarak gruplar arası homojenlik testi değeri $Q_b=2,720$, $p>.05$ bulunmuştur yani istatistiksel olarak anlamsız çıkmıştır. Fakat moderatör analizi ile alt grupların da meta analizi yapıldığından (Borenstein vd., 2009) sonuçlar üzerinde yorumlamalar yapılabilir. Burada yayın türünün alt grubu olan makale açısından sonuçlara bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşılmıştır.

Yayın türü olarak makalelere bakıldığında örgütsel güven düzeyi açısından erkek katılımcılar lehine bir sonuç çıkmıştır. Ancak sonucun Zayıf etki aralığında olduğu söylenebilir. Cinsiyet değişkeni ile örgütsel güven düzeyi arasında yayın türünün moderatör rol oynadığına dair H1a hipotezini kısmen desteklemiştir. Yapılan moderatör analizinde yayın türü değişkeni göz önüne alındığında tez boyutunda etki farkı istatistiksel olarak anlamsız bulunmuş, makale boyutunda etki farkı anlamlı bulunmuştur. Yani sadece alt gruplarda Moderatör olarak rol oynadığı söylenebilir. Erkek katılımcıların örgütsel güven düzeyinin kadın katılımcılara göre daha yüksek olmasının çalışmalarda da geçen detaylara çok takılmamaları ve örgüt içi iletişimde daha güçlü bağlar kurmaları olarak açıklanabilir.

Tablo 4.11. *Algılanan örgütsel güven ve cinsiyete ait moderatör (eğitim kademesi) analizi sonuçları*

Değişken	k	N _{erkek}	N _{kadın}	d	CI (Güven Aralığı)		Q	Q _b
					Alt Limit	Üst Limit		
Örgütsel Güven – Cinsiyet	54	12455	15001	0,073	0,026	0,120	176,762	
Moderatör [Eğitim Kademesi]								10,808
Diğer	4	328	528	0,152	-0,038	0,342		
İlkokul	4	791	1185	0,038	-0,117	0,193		
İlköğretim	17	4883	6097	0,132	0,058	0,206		
İlköğ ve Ortöğ	4	1576	1739	0,151	-0,005	0,307		
Karma	5	1034	1118	0,047	-0,095	0,190		
Ortaokul	7	1149	1704	0,078	-0,042	0,199		
Ortaöğretim	10	2232	2106	-0,057	-0,160	0,046		
Üniversite	3	462	524	0,021	-0,172	0,213		

Araştırmada yer alan çalışmaların eğitim kademesi; diğer, ilköğretim, ortaokul, ilköğretim, ortaöğretim, ilköğretim ve ortaöğretim, üniversite ve karma olacak şekilde sınıflandırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda Q_b=10,808, p> .05 bulunduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşılamamıştır. Fakat moderatör analizi ile alt grupların da meta analizi yapıldığından (Borenstein vd., 2009) sonuçlar

üzerinde yorumlamalar yapılabilir. Eğitim kademesine göre yapılan moderatör analizinde; İlköğretim grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=0,132$), ilköğretim ve ortaöğretim grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=0,151$), karma grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=0,047$), ortaokul grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=0,078$), ortaöğretim grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=-0,057$) olduğu elde edilmiştir. Bu gruplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Alt gruplardan ilkokul kademesinde, karma yani okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde ve üniversite kademesinde anlamlı bir sonuç çıktığı görülmüştür. Bu sebeple H_{1b} hipotezini kısmen desteklediği görülmüştür. Eğitim kademesindeki analiz sonuçlarına göre; diğer grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=0,152$) sonucunda zayıf olduğu, ilkokul grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=0,038$) sonucunda zayıf olduğu, üniversite grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=0,021$) sonucunda zayıf olduğu tespit edilmiştir. Örgütsel güven düzeyinin bu kademelerde erkek katılımcıların lehine çıktığı söylenebilir.

Bu yüzden eğitim kademesinin örgütsel güven düzeyinde kısmen bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Bu doğrultuda, meta analizde yer alan araştırmalar eğitim kademesine göre sınıflandırılarak moderatör alındığında H_{1b} hipotezini kısmen desteklediği söylenebilir.

Tablo 4.12. *Algılanan örgütsel güven ve cinsiyete ait moderatör (bölge) analizi sonuçları*

Değişken	k	N _{erkek}	N _{kadın}	d	CI (Güven Aralığı)		Q	Q _b
					Alt Limit	Üst Limit		
Örgütsel Güven – Cinsiyet	54	12455	15001	0,073	0,026	0,120	176,762*	
Moderatör [Bölge]								1,537
Akdeniz	5	995	1145	0,030	-0,132	0,091		
Doğu Anadolu	3	676	409	0,043	-0,175	0,261		
Ege	5	1023	1327	0,136	-0,030	0,303		

Güneydoğu A.	3	1133	1052	0,028	-0,166	0,222
İç Anadolu	16	2790	3747	0,073	-0,018	0,164
Karadeniz	4	1909	2124	0,127	-0,044	0,298
Karma	2	1499	1435	0,050	-0,182	0,281
Marmara	16	2605	4001	0,071	-0,024	0,166

Araştırmada yer alan çalışmaların yürütüldüğü bölgeler; Akdeniz, Doğu Anadolu, Ege, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz, Karma ve Marmara olacak şekilde sınıflandırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda H_{1c} hipotezini Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin sonuçları desteklemektedir. Buna ek olarak gruplar arası homojenlik testi değeri $Q_b=1,537$, $p> .05$ bulunmuştur. Bu doğrultuda, meta analiz de yer alan araştırmaların bölgelere göre sınıflandırıldığı ve etki büyüklükleri hesaplandığında analiz sonucunun çalışmaların yürütüldüğü bölgeler sınıflandırılarak moderatör alındığında anlamlı bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Fakat moderatör analizi ile alt grupların da meta analizi yapıldığından (Borenstein vd., 2009) sonuçlar üzerinde yorumlamalar yapılabilir,

Bölgeye göre yapılan moderatör analizinde; Ege grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=0,136$), İç Anadolu grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=0,073$), Karadeniz grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=0,127$), Karma grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=0,050$), Marmara grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=0,071$) olduğu elde edilmiştir. Bu gruplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

Akdeniz grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=0,030$) sonucunda zayıf etki düzeyinde olduğu, Doğu Anadolu grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=0,043$) sonucunda zayıf etki düzeyinde olduğu, Güneydoğu Anadolu grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değeri ($d=0,028$) sonucunda zayıf etki düzeyinde olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu sonuçlara bakıldığında gruplarda erkek katılımcılar lehine anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır. Erkek katılımcıların örgütsel güven düzeyine cinsiyet değişkeninin Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri kadın katılımcılara oranla daha yüksek bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 4.13. *Algılanan örgütsel güven ve medeni duruma ait moderatör (yayın türü) analizi sonuçları*

Değişken	k	N _{bekar}	N _{evli}	d	CI (Güven Aralığı)		Q	Q _b
					Alt Limit	Üst Limit		
Örgütsel Güven – Medeni Durum	17	2883	6347	-0,042*	-0,119	0,036	40,255*	
Moderatör [Yayın Türü]								0,166
Tez	13	2387	5210	-0,033	-0,121	0,055		
Makale	4	496	1137	-0,072	-0,239	0,094		

Araştırmada yer alan çalışmaların yayın türü; tez ve makale olacak şekilde sınıflandırılmıştır. Analizin sonucunda yayın türüne göre bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmıştır. Analizin sonucuna göre Yapılan analiz sonucu H2 hipotezini desteklemektedir. Ortaya çıkan sonuca medeni durumun evlilerin örgütsel güven düzeyinde bekârların örgütsel güven düzeyinden daha etkili olduğu söylenebilir.

Yayın türüne göre yapılan moderatör analiz sonucunda; gruplar arası homojenlik testi değeri $Q_b=0,166$, $p>.05$ bulunmuştur. Bu doğrultuda, meta analiz de yer alan araştırmaların yayın türüne göre sınıflandırıldığı ve etki büyüklükleri hesaplandığında analiz sonucunun çalışmaların yürütüldüğü eğitim kademeleri sınıflandırılarak moderatör alındığında anlamlı bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Fakat moderatör analizi ile alt grupların da meta analizi yapıldığından (Borenstein vd, 2009) sonuçlar üzerinde yorumlamalar yapılabilir.

Bölgeye göre yapılan moderatör analizinde; makale grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=-0,072$) olduğu, tez grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=-0,033$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Burada yayın türünün alt grubu olan tez açısından sonuçlara bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşılmıştır. Sonuçlar H1_a hipotezini desteklemektedir.

Tablo 4.14. *Algılanan örgütsel güven ve medeni duruma ait moderatör (eğitim kademesi) analizi sonuçları*

Değişken	k	N _{bekar}	N _{evli}	d	CI (Güven Aralığı)		Q	Q _b
					Alt Limit	Üst Limit		
Örgütsel Güven – Medeni Durum	16	2178	4833	-0,041	-0,119	0,036	40,255*	
Moderatör [Eğitim Kademesi]								7,437
Diğer	2	206	155	-0,353	-0,638	-0,069		
İlkokul	2	224	353	0,099	-0,177	0,375		
İlköğretim	2	241	683	-0,085	-0,316	0,147		
Karma	2	246	775	-0,077	-0,307	0,152		
Ortaokul	4	629	1094	-0,066	-0,229	0,096		
Ortaöğretim	4	632	1773	0,059	-0,101	0,220		

Araştırmada yer alan çalışmaların eğitim kademesi; diğer, ilkokul, ortaokul, ilköğretim, ortaöğretim ve karma olacak şekilde sınıflandırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda $Q_b=7,437$, $p> .05$ olduğundan anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır. Bu yüzden eğitim kademesinin örgütsel güvene anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Fakat moderatör analizi ile alt grupların da meta analizi yapıldığından (Borenstein vd., 2009) sonuçlar üzerinde yorumlamalar yapılabilir. Eğitim kademesine göre yapılan moderatör analizinde; diğer grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=-0,353$) olduğu, ilkokul grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=0,099$) olduğu, ilköğretim grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=-0,085$) olduğu, karma grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=-0,077$), ortaokul grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=-0,066$), ortaöğretim grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=0,059$) olduğu elde edilmiştir.

Meta analizde yer alan araştırmaların eğitim kademesine göre sınıflandırılarak moderatör alındığında anlamlı bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Sonuçlar H_{2b} hipotezini desteklememektedir.

Tablo 4.15. *Algılanan örgütsel güven ve medeni duruma ait moderatör (bölge) analizi sonuçları*

Değişken	k	N _{bekar}	N _{evli}	d	CI (Güven Aralığı)		Q	Q _b
					Alt Limit	Üst Limit		
Örgütsel Güven – Cinsiyet	16	2564	5598	-0,041	-0,119	0,036	40,255*	
Moderatör [Bölge]								4,337
Ege	2	257	840	-0,164	-0,368	0,041		
İç Anadolu	5	420	1466	0,062	-0,085	0,208		
Karadeniz	3	946	2197	-0,051	-0,206	0,104		
Marmara	6	941	1466	-0,114	-0,242	0,014		

Çalışmaların yapıldığı bölgelerin toplam etki büyüklüğü üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla Ege, Karadeniz, Marmara, İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu olmak üzere beş farklı gruba ayrılmıştır. Ancak etki büyüklüğü hesaplanmasında oluşturulan her bir grup için en az iki çalışma gerekli olduğundan, ikiden az çalışmaya sahip olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi çıkarılmıştır. Böylece Ege, Karadeniz, Marmara, İç Anadolu Bölgeleri için analiz yapılabilmektedir. Yapılan analiz sonucunda H_{2c} hipotezini bölgelerinin sonuçları desteklememektedir. Buna ek olarak gruplar arası homojenlik testi değeri Q_b=4,337, p> .05 bulunmuştur. Bu doğrultuda, meta analiz de yer alan araştırmaların bölgelerine göre sınıflandırıldığı ve etki büyüklükleri hesaplandığında analiz sonucunun çalışmaların yürütüldüğü bölgeler sınıflandırılarak moderatör alındığında anlamlı bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Sonuçlar H_{2c} hipotezini desteklememektedir.

Araştırmada yer alan çalışmaların yürütüldüğü bölgeler; Akdeniz, Doğu Anadolu, Ege, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz, Karma ve Marmara olacak şekilde sınıflandırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda H_{1c} hipotezini Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin sonuçları desteklemektedir. Buna ek olarak gruplar arası homojenlik testi değeri Q_b=1,537, p> .05 bulunmuştur. Bu doğrultuda, meta analiz de yer alan araştırmaların eğitim kademesine göre sınıflandırıldığı ve etki büyüklükleri hesaplandığında analiz sonucunun çalışmaların yürütüldüğü bölgeler sınıflandırılarak moderatör alındığında anlamlı bir farklılığın

olmadığı söylenebilir. Fakat moderatör analizi ile alt grupların da meta analizi yapıldığından (Borenstein vd., 2009) sonuçlar üzerinde yorumlamalar yapılabilir, Bölgeye göre yapılan moderatör analizinde; Ege grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=-0,164$) olduğu, İç Anadolu grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=0,062$) olduğu, Karadeniz grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=-0,051$) olduğu, Marmara grubundaki çalışmaların etki büyüklüğünün değerinin ($d=-0,114$) olduğu elde edilmiştir. Gruplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmada yer alan örgütsel güven ve cinsiyetin meta analizinde 54 çalışma yer almıştır. Bu çalışmalarda toplamda 27456 kişilik bir örnekleme ulaşılmıştır. Yayın türü, bölge ve eğitim kademesi açısından da dışarıda kalan bir çalışma olmadığından örneklem sayısı aynıdır. Bu katılımcıların 12455'i erkek, 15001'i kadındır. Araştırmanın sonucunda cinsiyet açısından anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Yayın türü açısından alt gruplara bakıldığında ise makale grubunda erkek katılımcılar yönünden anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır. Yani erkek katılımcıların güven düzeyinin kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir. Eğitim kademesi açısından alt gruplara bakıldığında ise ilkökul, üniversite ve karma gruplarında erkek katılımcılar yönünden anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır. Yani erkek katılımcıların güven düzeyinin kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir. Araştırmanın yürütüldüğü bölge açısından alt gruplara bakıldığında ise Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu gruplarında erkek katılımcılar yönünden anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır. Yani erkek katılımcıların güven düzeyinin kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir. Özetle denilebilir ki cinsiyet değişkeni açısından bu kavram çalışılırken eğitim kademesi ve araştırmanın yürütüldüğü bölge bilgilerine yer vermektense başka değişkenlerle çalışılabilir.

Yine çalışmada yer alan medeni durum ve örgütsel güvene ait meta analiz çalışmasında yayın türü grubunda 17 çalışma yer almıştır. Bu çalışmalarda toplamda 9230 kişilik bir örnekleme ulaşılmıştır. Bu katılımcıların 2883'ü erkek, 6347'si kadındır. Yayın türü kademesinde bütün araştırmalar yer aldığından örneklem bilgileri aynıdır. Bölge ve eğitim kademesi analizlerinde çalışma sayısı meta analiz yapılamayacak birer grup ortaya çıkmasından dolayı 16'ya düşmüştür. Çalışmada eğitim kademesi grubunda yer alan 16 çalışmada 2178 erkek katılımcı ve 4833 kadın katılımcı yer almıştır. Çalışmada bölge grubunda yer alan 16 çalışmada 2564 erkek

katılımcı ve 5598 kadın katılımcı yer almıştır. Medeni durum ve örgütsel güven açısından yapılan meta analizde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Yayın türü açısından alt gruplara bakıldığında ise tez grubunda evli katılımcılar yönünden anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır. Yani evli katılımcıların güven düzeyinin bekâr katılımcılardan daha yüksek olduğu söylenebilir. Özetle denilebilir ki cinsiyet değişkeni açısından bu kavram çalışılırken eğitim kademesi ve araştırmanın yürütüldüğü bölge bilgilerine yer vermektense başka değişkenlerle çalışılabilir.

Araştırmanın bulgularına bakıldığında yapılan meta analiz konusunda daha önce meta analiz yapılmadığı için karşılaştırılacak bir çalışma yoktur. Bu yüzden araştırma bulguları ayrı ayrı olacak şekilde ele alınabilir. Yapılan meta analizlere medeni durum değişkeni açısından bakıldığında anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya çıkarken, cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmadığı görülmüştür. Moderatörler açısından bakıldığında ise alt grupların bazılarında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın sonuçlarına paralel olarak öğretmenlerin cinsiyet değişkeni ile örgütsel güven düzeyi üzerine araştırmalar yapan Bökeoğlu ve Yılmaz, 2008; Altun, 2010; Taşdan ve Yalçın, 2010; Kılıçlar, 2011; Baş ve Şentürk, 2011; Balcı, 2012; Polat, 2013; Önal, 2014; Özdere, 2015; Uğurlu ve Arslan, 2015; Çeliker, 2015; Özgür ve Akbaş, 2016; Girgin, 2017; Şener Pars, 2017; Demirdağ, 2017; Parlak, 2018; Uyar Bulut, 2018 çalışmaları sonucunda öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerinde cinsiyetin etkili olmadığını ortaya koymaktadır. Bunun sebebi olarak toplumsal açıdan kadın ve erkekte örgüt içinde beklentilerin aynı olması gösterilebilir. Katılımcıların cinsiyet farkı gözetilmeden insan olarak yaklaşılmasının ortaya çıkardığı bir sonu olabilir.

Bu araştırmanın sonuçlarına paralel olarak öğretmenlerin cinsiyet değişkeni ile örgütsel güven düzeyi üzerine araştırmalar yapan Yılmaz, 2005; Öztürk ve Aydın, 2012; Soycan Ertürk, 2012; Polat, 2007; Çintay 2013; Sipahioğlu ve Öner, 2013; Tekin, 2013; Ayduğ, 2014; Gören ve Özdemir, 2015; Altunay, 2017; Tuti ve Ada, 2019 çalışmaları sonucunda öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerinde cinsiyetin etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan bu çalışmalarda erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre örgüte güveni daha yüksek, örgütteki iletişimi daha iyi seviyede tutabilen, örgütün yeni gelişmelere daha yatkın olduğu görüşüne sahip olarak

tanımlanmıştır (Yılmaz, 2005, Gören ve Özdemir, 2015; Özer, Demirtaş, Üstüner ve Cömert, 2006). Bazı çalışmalar ise kadın katılımcılar yönünde anlamlı farklılıklara ulaşmıştır (Artuksu, 2009; Teyfur, Beytekin ve Yalçinkaya, 2013). Bunun sebebi olarak yöneticinin kurum içerisinde çalışanlara bakış açısı ve tutumundan kaynaklı olabileceği düşünülebilir.

Gören ve Özdemir (2015) araştırmasında, ortaokul düzeyinde çalışan öğretmenlerin örgütsel güvene dair görüşlerini bazı değişkenler üzerinden ortaya koymaya çalışmıştır. Bu değişkenler içerisinde bu çalışmada da cinsiyet değişkeni ve buna ek olarak medeni durum değişkeni yer almıştır. Katılımcıların görüşleri incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından çalışmada görüşlerin farklılaştığı ortaya konmuştur. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla kurum paydaşlarına daha çok güvendiği sonucuna ulaşılmıştır. Medeni durum değişkenine göre ise katılımcıların görüşlerinin pek farklılık göstermediği ortaya konmuştur. Bu veri bu çalışmanın bulgularıyla örtüşmemektedir.

Bu araştırmanın sonuçlarına paralel olarak öğretmenlerin örgütsel güven düzeyi ve medeni durum değişkeni üzerine araştırmalar yapan; Soycan Ertürk, 2012; Çintay, 2013; Gürbüz ve Dede, 2016 çalışmaları sonucunda öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerinde medeni durumun etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan bu çalışmalarda ortalama puanları açısından evli katılımcıların bekar katılımcılara göre örgüte güveni daha yüksek çıkmıştır. Bunun sonucu olarak evli katılımcıların sosyal yaşamlarında gösterdikleri uyumu iş yaşamına taşımaları gösterilebilir.

Bu araştırmanın sonuçlarına paralel olarak öğretmenlerin örgütsel güven düzeyi ve medeni durum değişkeni üzerine araştırmalar yapan; Gören ve Özdemir, 2015; Uyar Bulut, 2018; Sarıkaya, 2019 çalışmaları sonucunda öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerinde medeni durumun etkili olmadığını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın cinsiyet ve medeni durumla ilgili yayın türü, eğitim kademesi ve araştırmanın yürütüldüğü bölge, moderatörlerinden alt gruplarında bazı bölgelerin, bazı yayın türlerinin, bazı eğitim kademelerinin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gürbüz ve Dede (2016) araştırmasını hem devlet hem de özel okullarda yürütmüştür. Bu araştırmanın bulgularının cinsiyet değişkeni bakımından devlet okullarında paralel sonuçlara ulaşılırken, devlet okullarında medeni durum değişkeni

açısından bu çalışmayla birbirini destekleyen sonuçlara ulaşılmıştır. Özel okullarda yürütülen kısmında ise sonuçlar bunun tam tersi şekildedir. Ortaokul düzeyinde çalışan öğretmenlerin örgütsel güvene dair algıları bazı değişkenler üzerinden farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya koymaya çalışmıştır. Örgütsel güvene dair algılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılırken bu değişkenler içerisinde bu çalışmada da cinsiyet değişkeni ve buna ek olarak medeni durum değişkeni yer almıştır. Katılımcıların görüşleri incelendiğinde özel okullardaki katılımcılara göre cinsiyet değişkeni açısından çalışmada görüşlerin anlamlı derecede farklılaştığı ortaya konmuştur.

Özel okullardaki katılımcılara göre bakıldığında medeni durum değişkenine göre ise katılımcıların görüşlerinin pek farklılık göstermediği ortaya konmuştur. Katılımcıların görüşleri incelendiğinde devlet okullarındaki katılımcıların algılarının cinsiyet değişkeni açısından bu çalışmada anlamlı olmadığı sonucu ortaya konmuştur. Devlet okullarındaki katılımcıların algılarına medeni durum değişkeni açısından bakıldığında ise katılımcıların görüşlerinin anlamlı derece farklılaştığı ortaya konmuştur. İki okul arasında çıkan farkın sebebi olarak ise özel okullarındaki kurum çalışanları ve örgüt yöneticilerinin ilişkilerinin daha gelişmiş olması gösterilirken, devlet okullarında örgüt yöneticilerinin görevinde aksaklık yaşanan kişilerle daha fazla iletişim kurması gösterilebilir.

Bu bulgulara ek olarak literatür taramasına bakıldığında araştırmalara göre öğretmenlerin örgütsel güven düzeyinin branşla, yaşla ve kıdemle ilişkisine bakılmış fakat eşit bir kategorizasyon olmadığından bu araştırmalar meta analize dahil edilememiştir. Buna rağmen yapılan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında yaşa göre değiştiğini (Çeliker, 2015; Özmen, 2016; Yavuz, 2014; Özhan, 2016), bazı araştırmalara göre ise yaşın örgütsel güven düzeyi üzerinde etkili olmadığı (Yorgancı ve Bozgeyikli, 2016; Özdere, 2015) ortaya koymaktadır.

Bu durum kıdem kriteri ile benzer şekilde yaş ile artan tecrübenin de öğretmenlerin örgütsel güven düzeyi üzerinde etkili olması beklense de öğretmenlerin örgütsel güven düzeyi üzerinde yaştan daha etkili değişkenler olabildiği ve öğretmenlerin yaşları farklı olsa da okulun öğrenci sayısı vb. özelliklerinin öğretmenlerin örgütsel güven düzeyini farklı yönde etkilediği şeklinde yorumlanabilir, bulgularına ulaşmışlardır.

5. 2. Öneriler

1. Cinsiyet ve örgütsel güven ilişkisine dair yapılan meta analiz çalışmasının bulguları sonucunda cinsiyet değişkesi açısından anlamlı bir farklılık bulunamadığından sonraki çalışmalarda başka değişkenlere yer verilebilir.

2. Cinsiyet ve örgütsel güven ilişkisine dair yapılan meta analiz çalışmasının bulguları sonucunda Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde örgütsel güven düzeyinin katılımcılar lehine anlamlı sonuçlar çıkmasından hareketle Ege, İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara bölgelerinde örgütsel güven ile ilgili daha kapsamlı araştırmalar yapılabilir.

3. Medeni durum ve örgütsel güven ilişkisine dair yapılan meta analiz çalışmasının bulguları sonucunda evli katılımcıların bekâr katılımcılara göre örgütsel güven düzeyinin daha yüksek olduğu bulgusundan yola çıkılarak bekâr öğretmenlerin örgüte güven düzeyini artıracak sosyo-kültürel faaliyet düzenlemeleri yapılabilir.

4. Örgütsel güven düzeyi açısından yöneticiye güven boyutunda katılımcıların güven seviyesi düşük olduğu bulgusundan yola çıkılarak yöneticilerin örgütsel güven düzeyini yükseltecek söz ve eylemler konusunda bilinçlendirilme çalışmaları yapılabilir.

5. Nitel araştırmalarla medeni durum değişkeninin katılımcıların örgütsel güven düzeyini neden etkilediğine dair derinlemesine çalışmalar yürütülebilir.

6. Örgütsel güvene ilişkin algılar açısından önemi olabilecek diğer olan diğer değişkenlerden, branş, kıdem, yaş vb. gibi çalışmalar çoğaltılıp sonrasında meta analizler yapıp bu araştırmanın bulgularıyla alana katkı sağlanabilir.

7. İleride örgütsel güvenle ilgili olarak yapılacak başka nicel araştırmaların ortaya çıkmasıyla yeniden bu konuda bir meta analiz çalışması yapılabilir.

8. Araştırmacılar kendi çalışmaları için gereken tek bir bulguyu vermek yerine bütün bulguları ek olarak sunmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akçil Temel, M. ve Karaağaoğlu, E. (2001). Tıpta Meta-analizi. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 32: 184-190.
- Akgöz, S., Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Meta Analizi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30: 107-112.
- Altun, G. (2010). Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Örgütsel Güven Düzeyleri ile Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Altunay, E. (2017). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Güven ve Adanmışlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(213), 37-66.
- Asunakutlu, T. (2001). Klasik ve neo-klasik dönemde örgütsel güvenin karşılaştırılması üzerine bir deneme. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (5).
- Ayduğ, D. (2014). İlkokulların Örgüt Sağlığı İle Öğretmenlerin Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Balcı, S. (2012). Öğretmenlerin Eğitim Müfettişlerinin Denetim Stillerine İlişkin Algıları İle Güven Düzeyleri Arasındaki İlişki. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi, Niğde
- Balemen, N. (2016). *Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Eğitimindeki Etkililiği: Meta Analiz Çalışması*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Barutçugil, İ.(2004) *Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Baş, G. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel adalet ve örgütsel güven düzeyleri arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 1(2), 17-36.

- Baş, G. & Şentürk, C.. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel adalet, örgütsel vatandaşlık ve örgütsel güven algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 29-62.
- Batı, G. F., & Tutar, E. (2017). Örgütsel güven kavramı, özellikleri ve yararları. *Ekonomi, Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 35-42.
- Bil, E. (2018). Ortaöğretim Okullarının Öğrenen Örgüt, Örgütsel Güven ve İş Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişki. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Blettner, M., Sauerbrei, W., Schlehofer, B., Scheuchenpflug, T. and Friedenreich, C. (1999). Traditional reviews, meta analysis and pooled analysis in epidemiology. *International Journal of Epidemiology*, 28: 1-9.
- Borenstein, M., Hedges, L. V., Higgins, J. P. T.,& Rothstein, H. R. (2009). *Introduction to meta-analysis*.UK: Wiley.
- Bökeoğlu, Ö. Ç., & Yılmaz, K. (2008). İlköğretim okullarında örgütsel güven hakkında öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(2), 211-233.
- Brewster, C., & Railsback, J. (2003). *Building Trusting relationships for school improvement. Implications for principals and teachers*. Portland, OR: Northwest Regional Educational Lab.
- Bromiley, P. Ve L.L. Cummings (1996), *The Organizational Trust Inventory (OTI)*. Roderick M. Kramer ve Tom R. Tyler (Der.), *Trust in Organizations: Thousand. Oaks: Sage*, 302-319.
- Canlı, S. (2016). Okul Müdürlerinin Öğretmenlere Güveninin Okul İklimine Etkisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Card, N. A. (2012). *Applied Meta-Analysis For Social Science Research*. New York: The Guilford Press
- Cohen, L., Manion, L. Ve Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education* (6th Edition). Routledge, Canada.
- Çarkungöz, E. ve Ediz, B. (2009), Meta Analizi. *Uludag Univ. J. Fac. Vet. Med.*, 28: 33-37.

- Çelik, K., & Gencer, M. (2019). Öğretmenlerin Örgütsel Güven Algılarının Değişime İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(1), 108-124.
- Çeliker, U. (2015). Öğretmenlerin Yönetime Katılım Algıları ve Beklentileri İle Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Ümraniye İlçesi Örneği). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Çınar, K. (2013). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Güven Düzeylerine Yöneticilerinin Farklılıklarla Yönetim Davranışlarının Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Çintay, H. (2013). Meslek Liselerinde Öğretmenlerin Örgütsel Güven Algıları: İzmir İli Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Dawson, B., Saunders, B. and Trapp, G. (1994). Basic and Clinical Biostatistics. *Norwalk, Conn: Appleton and Lange*, 2. Edition.
- Demircan, N. ve Ceylan, A. (2003). Örgütsel güven kavramı: nedenleri ve sonuçlar. *Yönetim ve Ekonomi*, 10 (2), 139–150.
- Demirdağ, S. (2017). Ücretli öğretmen algılarına göre ilkökul yöneticilerinin örgütsel adalet, örgütsel güven ve yıldırma davranışları arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 132-153.
- Dinçer, S. (2014). Eğitim bilimlerinde uygulamalı meta-analiz. *Pegem Atıf İndeksi*, 2014(1), 1-133
- Egger, M., Smith, G.D. and Phillips, A.N. (1997). Principles and Procedures. *BMJ*, 315: 1533-1537.
- Erçek, M. K. (2018). Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Güvenliğine İlişkin Algılarının Örgütsel Güven ve Mesleki Bağlılıkları Üzerindeki Etkisi. (Diyarbakır İli Örneği). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Ergün, H. (2017). *Örgütsel Muhalefete Etki Eden Başlatıcı ve Aracı Değişkenler*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Girgin, S. (2017). Yöneticiye Duyulan Güven Algısının İncelenmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 261-279.

- Gökdoğan, D. (2012). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Güven Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Gören, S., & Özdemir, M. (2015). Ortaokul öğretmenlerinin örgütsel güvene ilişkin görüşlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 793-801.
- Gül Güteryüz, D. (2017). Öğretmenlerin Örgütsel Güven Seviyeleri ve Motivasyon Seviyeleri İlişkisinin İncelenmesi (Bursa İli Nilüfer İlçesi Örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Gülay, S. S. (2018). Öğretmenlerin Kayırmacılık Algıları İle Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize.
- Güler, H. N. (2018). Kişilik, Örgütsel Güven ve Bağlılığın Duygusal Emeğe Etkileri ile İşten Ayrılma Niyeti Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Gürbüz, F. G., & Dede, E. (2016). Ortaokul Öğretmenlerinin Örgütsel Güven ve İş Güvencesizliği Algıları Arasındaki İlişki. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(2), 89-108.
- Hedges L.V., 1992. Meta Analysis. *Journal of Educational Statistics*, 279- 96.
- Hedges, L.V., & Olkin, I. (1985). Statistical method for meta-analysis. *Academic Press*, United Kingdom..
- Horuz, F. I. (2014). Mesleki Doyum ve Örgütsel Güven Arasındaki İlişki: Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenleri Üzerinde Bir İnceleme. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Hoy, W. K. Tschannen-Moran M. (2003). The Conceptualization And Measurement Of Faculty Trust In Schools: The Omnibus T-Scale. *Studies in Learning and Organizing Schools, Information Age Publishing*, Greenwich, 7: 181-208.

- İşleyen, R. (2011). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Güven Düzeyleri ile Öğretmen Performans Yönetimi Uygulamaları Arasındaki İlişki. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Jones, G.R. ve J. M George (1998), “The Experience And Evolution Of Trust: Implications For Cooperation And Teamwork”, *Academy of Management Review*, 23:3.
- Kahveci, G. (2015). Okullarda Örgüt Kültürü, Örgütsel Güven, Örgütsel Yabancılaşma ve Örgütsel Sinisizm Arasındaki İlişkiler. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Kalemci Tüzün, İ. (2007). Güven, örgütsel güven ve örgütsel güven modelleri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2007(2), 93-118.
- Karimi Bakhshkandi, M. (2014). Türkiye ve İran’daki Bazı Devlet Üniversitelerinde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Örgütsel Güvene İlişkin Görüşleri (Ankara ve Tahran Örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kars, M. (2017). Okul Müdürlerinin Liderlik Davranışları ile Öğretmenlerin Örgütsel Güvenleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Kılıçlar, A. (2011). Yöneticiye duyulan güven ile örgütsel adalet ilişkisinin öğretmenler açısından incelenmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, (3), 23-36.
- Kurum, G. (2013). Trakya Üniversitesi’nde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Örgüt Sağlığı Algıları İle Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişki. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Lewis, J.D. ve A. Weigert (1985) “Trust as a Social Reality”, *Social Forces*, 63.
- Littel, H. J., Corcoran, J., & Pillai, V. (2008). Systematic reviews and meta-analysis. *Oxford University Press*, New York.
- Mert Ertüz, A. (2015). *İlkokul Öğretmenlerinin Aksiyonda Değerler ve Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki (Beşiktaş İlçesi Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

- Mishra, A.K (1996), *Organizational Responses to Crisis: the Role of Trust*, Roderick M Kramer ve Rom T.Tyler (Der), *Trust in Organizations: Frontiers of Theory and Research*. Sage Publications, London.
- Mishra, J. ve Morrissey, M.A. (1990), *Trust in Employee/Employer Relationships: A Survey of West Michigan Managers*, *Public Personnel Management*, 19(4), 443-486.
- Mutluay, Y. (2018). *Okul Yöneticilerinin Okul Yönetiminde Evrensel Değerleri Uygulamaları ile Öğretmenlerin Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Neveu V. (2004). “La confiance organisationnelle: définition et mesure”, Actes du XVème Congrès de l’AGRH, Montréal, 1er 1– 4 septembre 2004
- Normand, S.L.T. (1999). Tutorial in biostatistics Meta Analysis: Formulating, evaluating, combining and reporting. *Stat Med.*, 18: 321-359.
- Önal, R. (2014). *Halk Eğitimi Çalışanlarında Örgütsel Güven ve Mesleki Motivasyon Düzeyinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özdere, Z. (2015). *Öğretmen Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Yeterlilik Düzeyleri ile Örgütsel Güven Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Beykoz İlçesi Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Özer, N. & Akbaş, M. (2016). Ortaokul Öğretmenlerinin Okul Kültürü Profili ve Örgütsel Güvene İlişkin Algıları Arasındaki İlişki. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(211), 63-86.
- Özer, N., Demirtaş, H., Üstüner, M., & Cömert, M. (2006). Ortaöğretim öğretmenlerinin örgütsel güven algıları. *Ege Eğitim Dergisi*, 7(1), 103-124.
- Öztürk, Ç., & Aydın, B. (2012). Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Güven Algıları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 11(2).
- Parlak, F. (2018). *Okul Yöneticilerinin İletişim Becerileri ile Örgütsel Güven Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.

- Polat, S. (2007). Ortaöğretim öğretmenlerinin örgütsel adalet algıları, örgütsel güven düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Elazığ.
- Polat, R. (2013). Ortaöğretim Kurumlarında Kronizm Algısının Örgütsel Güven Üzerindeki Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Sarıkaya, Ş. (2019). Öğretmenlerin İş Doyumunun Yordayıcısı Olarak Örgütsel Güven ve Örgütsel Destek Algısı. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Sipahioğlu, M. & Öner, M., (2013). Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Örgütsel Güven Algıları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 92-99
- Shockley-Zalabak P, Ellis K, Winograd G. (2000) "Organizational Trust, What it Means, Why It Matters." *Organizational Development Journal*; 18:35-48.
- Soycan Ertürk, S. B. (2012). Ankara İli Genel Lise Öğretmenlerinin Örgütsel Güven Algıları ve Denetim Odağı ile İlişkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara
- Şener Pars, M. (2017). Okul Yöneticilerinin Kullandıkları Güç Kaynakları ile Öğretmenlerin Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişki. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Taşdan, M., & Yalçın, T. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin algıladıkları sosyal destek ile örgütsel güven düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4), 2569-2620.
- Taylor, R. G. 1989. The Role Of Trust In Labor-Management Relations. *Organization Development Journal*, 7: 85-89.
- Tekin, C. (2013). İlköğretim Okullarında Görevli Öğretmenlerin Okula Güven ile İş Doyumlarının İncelenmesi (Gaziantep İli Örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Tuti, G., & Ada, Ş. (2019). Ortaokul Öğretmenlerinin Algılarına Göre Okul Yöneticilerinin Değişim Yönetimi Yeterlilikleri İle Örgütsel Güven Düzeyleri

Arasındaki İlişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (50), 494-521.

Uğurlu, C. T., & Arslan, C. (2015). Öğretmenlerin örgütsel kimlik ve okula güven düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 14(1), 72-85.

Uyar Bulut, B. (2018). Öğretmenlerin Örgütsel Güven ve Örgütsel Sinizm Düzeyleri Arasındaki İlişki. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Üstün, F. (2015). Örgütlerde sıklık-esneklik boyutunun örgütsel güven, kurumsal girişimcilik ve firma performansına etkisi: Türkiye'nin öncü sanayi işletmeleri üzerine bir araştırma (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Yakut Özek, B. (2016). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Algıladıkları Örgütsel Destek ile Örgütsel Güven Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yılmaz, E. (2005). Okullarda örgütsel güven ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 567-580.

Yılmaz, E. (2006). Okullardaki Örgütsel Güven Düzeyinin Okul Yöneticilerinin Etik Liderlik Özellikleri ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Yılmaz, K. (2015). Öğretmenlerin Örgütsel Farkındalık ve Örgütsel Güven Algıları ile Okulların Örgütsel Etkililik Düzeyleri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Yorgancı, A. E., & Bozgeyikli, H. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Kişilerarası Öz Yeterlilik Algılarıyla Örgütsel Güven Algılarının İncelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 47-79.

Zafer Güneş, D. (2014). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Güven ve Kolektif Yeterlilik Algıları ile Örgütsel Farkındalık Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Yıldız, N. Ç. (2002). *Verilerin Değerlendirilmesinde Meta Analizi.*(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

EK 1. Meta Analize Dâhil Edilen Araştırmaların Tablosu

	Araştırmanın yazarı/yazarları	Araştırmanın ismi	Araştırmanın bölgesi	Araştırmanın yılı	Yayın türü
1	*ALTUN, 2010	DİĞER	MARMARA	2010	TEZ
2	*ALTUNAY, 2017	İLKÖĞRETİM	EGE	2017	MAKALE
3	*AYDUĞ, 2014	İLKOKUL	İÇ ANADOLU	2014	TEZ
4	*BALCI, 2012	İLKÖĞRETİM	AKDENİZ	2012	TEZ
5	*BAŞ & ŞENTÜRK, 2011	İLKÖĞRETİM	İÇ ANADOLU	2011	MAKALE
6	*BİL, 2018	ORTAÖĞRETİM	İÇ ANADOLU	2018	TEZ
7	*BÖKEOĞLU & YILMAZ, 2008	İLKÖĞRETİM	İÇ ANADOLU	2008	MAKALE

8	*CANLI, 2016	İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM	GÜNEYDOĞU ANADOLU	2016	TEZ
9	*ÇELİKER, 2015	İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM	MARMARA	2015	TEZ
10	*ÇELİK & GENCER, 2019	BELİRTİLMEMİŞ	AKDENİZ	2019	MAKALE
11	*ÇINAR, 2013	ORTAÖĞRETİM	KARADENİZ	2013	TEZ
12	*ÇİNTAY, 2013A	ORTAÖĞRETİM	EGE	2013	TEZ
13	*ÇİNTAY, 2013B	ORTAÖĞRETİM	EGE	2013	TEZ
14	*DEMİRDAĞ, 2017	İLKOKUL	BELİRTİLMEMİŞ	2017	MAKALE
15	*ERÇEK, 2018	ORTAÖĞRETİM	GÜNEYDOĞU ANADOLU	2018	TEZ
16	*ERGÜN, 2017	KARMA	EGE	2017	TEZ
17	*GİRGİN, 2017	İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM	MARMARA	2017	MAKALE

18	*GÖKDUMAN, 2012	İLKÖĞRETİM	İÇ ANADOLU	2012	TEZ
19	*GÖREN & ÖZDEMİR, 2015	ORTAOKUL	İÇ ANADOLU	2015	MAKALE
20	*GÜL GÜLERYÜZ, 2017	KARMA	MARMARA	2017	TEZ
21	*GÜLAY, 2018	İLKÖĞRETİM	KARADENİZ	2018	TEZ
22	*GÜLER, 2018	ÜNİVERSİTE	MARMARA	2018	TEZ
23	*GÜLRUH GÜRBÜZ & DEDE, 2016A	ORTAOKUL	MARMARA	2016	MAKALE
24	*GÜLRUH GÜRBÜZ & DEDE, 2NEVEU016B	ORTAOKUL	MARMARA	2017	MAKALE
25	*HORUZ, 2014	DİĞER	MARMARA	2014	TEZ
26	*İŞLEYEN, 2011	İLKÖĞRETİM	MARMARA	2011	TEZ

27	*KAHVECİ, 2015	İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM	KARADENİZ	2015	TEZ
28	*KARIMI BAKHSHKANDİ, 2014	ÜNİVERSİTE	İÇ ANADOLU	2014	TEZ
29	*KARS, 2017	İLKÖĞRETİM	AKDENİZ	2017	TEZ
30	*KILIÇLAR, 2011	KARMA	İÇ ANADOLU	2011	MAKALE
31	*KURUM, 2013	ÜNİVERSİTE	MARMARA	2013	TEZ
32	*MERT ERTÜZ, 2015	İLKOKUL	MARMARA	2015	TEZ
33	*MUTLUAY, 2018	ORTAOKUL	AKDENİZ	2018	TEZ
34	*ÖNAL, 2014	DİĞER	MARMARA	2014	TEZ
35	*ÖZDERE, 2015	İLKÖĞRETİM	MARMARA	2015	TEZ
36	*ÖZER & AKBAŞ,	ORTAOKUL	DOĞU ANADOLU	2016	MAKALE

2016

37	*ÖZTÜRK & AYDIN, 2012	ORTAÖĞRETİM	KARADENİZ	2012	MAKALE
38	*PARLAK, 2018	ORTAÖĞRETİM	AKDENİZ	2018	TEZ
39	*POLAT, 2013	ORTAÖĞRETİM	DOĞU ANADOLU	2013	TEZ
40	*SARIKAYA, 2019	KARMA	İÇ ANADOLU	2019	TEZ
41	*SİPAHİOĞLU & ÖNER, 2013	ORTAÖĞRETİM	İÇ ANADOLU	2013	MAKALE
42	*SOYCAN ERTÜRK, 2012	ORTAÖĞRETİM	İÇ ANADOLU	2012	TEZ
43	*ŞENER PARS, 2017	İLKÖĞRETİM	KARADENİZ	2017	TEZ
44	*TAŞDAN & YALÇIN, 2010	İLKÖĞRETİM	DOĞU ANADOLU	2010	MAKALE
45	*TEKİN, 2013	İLKÖĞRETİM	GÜNEYDOĞU ANADOLU	2013	TEZ

46	*TUTİ & ADA, 2019	ORTAOKUL	İÇ ANADOLU	2016	MAKALE
47	*UĞURLU & ARSLAN, 2015	İLKÖĞRETİM	İÇ ANADOLU	2015	MAKALE
48	*UYAR BULUT ,2018	ORTAOKUL	MARMARA	2018	TEZ
49	*YAKUT ÖZEK, 2016	İLKÖĞRETİM	İÇ ANADOLU	2016	TEZ
50	*YILMAZ, 2005	İLKÖĞRETİM	İÇ ANADOLU	2005	MAKALE
51	*YILMAZ, 2006	İLKÖĞRETİM	KARMA	2006	TEZ
52	*YILMAZ, 2015	KARMA	EGE	2015	TEZ
53	*YORGANCI & BOZGEYİKLİ, 2016	İLKOKUL	İÇ ANADOLU	2016	MAKALE
54	*ZAFER GÜNEŞ, 2014	İLKÖĞRETİM	MARMARA	2014	TEZ
